

The background of the page is a pencil sketch of a large, multi-story school building with many windows. The drawing is done in light, sketchy lines, giving it a soft, artistic appearance.

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro žáky s upraveným vzdělávacím programem

Základní škola Příbyslav

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Základní škola Přibyslav

Adresa školy: Základní škola Přibyslav
Česká 31
582 22 Přibyslav

IČO: 70944938

IZO: 102006521

REDIZO: 600086747

Ředitel školy: Petr Adam

Zástupci ředitele školy: Pavel Linka
Jaroslava Janů
Josef Mokrý

Koordinátor ŠVP: Marie Adamová

Kontakty:

Telefon: 569 484 802 (sekretariát, ředitel, zástupci)

Web: www.zspribyslav.cz

E-mail: sekretariat@zspribyslav.cz

Zřizovatel: Město Přibyslav
Bechyňovo náměstí 1
582 22 Přibyslav

Kontakty:

Telefon: 569 430 811

Web: www.pribyslav.cz

E-mail: epodatelna@pribyslav.cz

Platnost dokumentu: 1. 9. 2015

.....

Petr Adam

ředitel školy

razítko školy

Vzdělávací program projednala školská rada dne 27. srpna 2015.

Č.j. ZSP 219/2015

Obsah:

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	1
2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	3
2.1 ÚPLNOST A VELIKOST ŠKOLY; NABÍZENÉ VZDĚLÁVÁNÍ	3
2.2 CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU	3
2.3 CHARAKTERISTIKA ŽÁKŮ	3
2.4 DLOUHODOBÉ PROJEKTY	3
2.5 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI A DALŠÍMI SOCIÁLNÍMI PARTNERY	3
3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	4
3.1 TŘÍDA PRO ŽÁKY S UPRAVENÝM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMEM	4
3.2. PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ TŘÍDY	4
3.3. VYBAVENÍ TŘÍDY	4
1.4. VYBAVENÍ ŠKOLY	4
1.5. SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI ŽÁKA	4
4. VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKA SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM A TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM	5
4.1. POVINNOST ŠKOLNÍ DOCHÁZKY	5
2.2. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE SPECIÁLNÍ	5
4.3. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ	5
4.4. UKONČOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A ZÍSKÁNÍ DOKLADU O DOSAŽENÍ STUPNĚ VZDĚLÁVÁNÍ	6
5. POJETÍ A CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	7
5.1. PROFIL ABSOLVENTA	7
5.2. CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	7
6. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚTĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM	8
6.1. KOMPETENCE K UČENÍ	8
6.2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	8
6.3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	9
6.4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	9
6.5. KOMPETENCE PRACOVNÍ	10
6.6. KOMPETENCE OBČANSKÉ	10
7. UČEBNÍ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ – I. DÍL	12
7.1. POZNÁMKY KE VZDĚLÁVACÍM OBLASTEM	13
7.2. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	14
7.3. JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE	16
7.4. MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE	18
7.5. INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE	20
7.6. ČLOVĚK A JEHO SVĚT	20
7.7. ČLOVĚK A SPOLEČNOST	22
7.8. ČLOVĚKA PŘÍRODA	23
7.9. UMĚNÍ A KULTURA	24
7.10. UMĚNÍ A ZDRAVÍ	25
7.11. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	26
8. POJETÍ A CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM	29
8.1. PROFIL ABSOLVENTA	29
8.2. CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM	29
9. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM	30
9.1. KOMPETENCE K UČENÍ	30
9.2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ	30
9.3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	30
9.4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	31
9.5. KOMPETENCE PRACOVNÍ	31
10. UČEBNÍ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPECIÁLNÍ – II. DÍL	32
10.1. POZNÁMKY KE VZDĚLÁVACÍM OBLASTEM	32
10.2. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	32
10.3. ČLOVĚK A KOMUNIKACE	34
10.4. ČLOVĚK A JEHO SVĚT	38
10.5. UMĚNÍ A KULTURA	41
10.6. ČLOVĚK A ZDRAVÍ	43
10.7. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE	44
10.8. ALTERNATIVNÍ REHABILITAČNÍ METODY	47

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

2.1 ÚPLNOST A VELIKOST ŠKOLY; NABÍZENÉ VZDĚLÁVÁNÍ	• úplná škola s devíti postupnými ročníky • poskytuje vzdělávání ve dvou vzdělávacích oborech (pro oba jsou zpracovány vzdělávací programy) ○ 79-01-C/01 – základní škola ○ 79-01-B/01 – základní škola speciální • zpravidla po dvou paralelních třídách v ročníku v oboru základní škola; pro obor základní škola speciální je provozována pouze jedna třída • kapacita školy je 650 žáků • městská a spádová škola • dostupnost školy a dopravní obslužnost je velmi dobrá
2.2 CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU	• pedagogičtí pracovníci • asistenti pedagoga pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami • výchovný poradce • vychovatelky ve školní družině a školním klubu logopedická asistentka • metodik prevence sociálně patologických jevů • metodik ICT • koordinátor EVVO • koordinátoři ŠVP
2.3 CHARAKTERISTIKA ŽÁKŮ	• místní žáci • žáci ze spádových a jiných obcí • žáci se speciálními vzdělávacími potřebami
2.4 DLOUHODOBÉ PROJEKTY	• sportovní a zotavovací pobyty v ČR (škola v přírodě) pro žáky školy, rodinné příslušníky a další zájemce • lyžařské kurzy pro 7. ročník a další zájemce (žáci z jiných ročníků) • projektové a exkurzní dny rozličně tematicky zaměřené podle nabídek vzdělávacích institucí a aktuálních vzdělávacích potřeb naší školy • rozvoj tělesných zdatností - plavecký výcvik pro 2. a 3. ročníky (10 dvouhodinových lekcí v každém ročníku) • jarní a podzimní jednodenní sportovně ozdravný pobyt v přírodě spojený s ukázkami a nácvikem první pomoci • Den Země – projektové dny zaměřené na environmentální výchovu • projekt BESIP pro žáky 4. ročníků – vzdělávání v oblasti dodržování pravidel silničního provozu – chodec, cyklista, besedy s dopravními policisty, praktická výuka na dopravním hřišti, jízda zručnosti • celostátní nepostupová taneční přehlídka Přibyslavský pantoflíček
2.5 SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI A DALŠÍMI SOCIÁLNÍMI PARTNERY	• spolupráce se zřizovatelem – zapojení do akcí pořádaných městem (úklid veřejných prostranství – Den Země, akce v rámci přibyslavských slavností) • vánoční program pro veřejnost ve ŠD • rodiče jsou informováni o průběhu vzdělávání žáků na třídních schůzkách • sportovní a ozdravné pobyty, turistické a kulturní akce jsou nabízeny rodičům a rodinným příslušníkům žáků, kteří tuto nabídku využívají a dalším zájemcům Spolupracujeme s: • pedagogicko-psychologickou poradnou – úzká spolupráce školy a rodičů žáků s výukovými problémy • speciálně pedagogickým centrem – spolupráce školy a rodiny • Školskou radou • Mateřskou školou Přibyslav – návštěva předškolních dětí v 1. třídách, kulturní akce žáků školy pro děti MŠ • Policií ČR – projekt BESIP, prevence v oblasti sociálně patologických jevů, bezpečí při cestě do školy • městskou knihovnou – projektové hodiny zaměřené na rozvoj čtenářské gramotnosti • s místními zájmovými spolky a dalšími subjekty • prostory školy využívají v odpoledních a večerních hodinách místní občané a zájmové spolky

3. CHARAKTERISTIKA ŠKOLNÍHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

3.1 TŘÍDA PRO ŽÁKY S UPRAVENÝM VZDĚLÁVACÍM PROGRAMEM

Základní škola Přibyslav poskytuje základní vzdělávání ve dvou vzdělávacích programech:

- ŠVP pro základní vzdělávání (dle RVP ZV)
- ŠVP pro žáky s upraveným vzdělávacím programem (dle RVP ZŠS)

Začlenění žáku se speciálními vzdělávacími potřebami – mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami a autismem:

- Žáci vzdělávání dle **ŠVP pro žáky s upraveným vzdělávacím programem**, jsou skupinově integrováni ve třídě s upraveným vzdělávacím programem pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami – středně těžkým a těžkým mentálním postižením, kombinovaným postižením a autismem.
- Žáci vzdělávání dle **IVP** vycházejícího z **RVP ZŠ – příloha upravující vzdělávání pro žáky s lehkým mentálním postižením**, jsou individuálně integrováni ve třídě s upraveným vzdělávacím programem pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (viz. předchozí odstavec) nebo individuálně integrováni v běžných třídách ZŠ.

Nabídka vzdělávacích programů umožňuje přizpůsobit výchovu a vzdělávání individuálním potřebám žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Budova školy je bezbariérová a poskytuje kvalitní zázemí pro vzdělávání všech žáků.

Školní vzdělávací program **Základní škola speciální (ŠVP ZŠS)** zajišťuje výchovu a vzdělávání žáků se středně těžkým a těžkým postižením, souběžným postižením více vadami a autismem.

Školním vzdělávacím programem Základní školy speciální žáci získávají **základy vzdělání**.

Při vzdělávání těchto žáků jsou uplatňovány speciálně pedagogické postupy, alternativní formy výuky, individuální přístup, individuální i skupinové formy vyučování. Žáci jsou dle individuálních možností zapojováni do školních aktivit.

Obsah vzdělávacích oborů (učivo) je zaměřen na osvojení základních, praktických dovedností v jednotlivých vzdělávacích oblastech. Činností vedou k rozvoji smyslových, rozumových, pracovních, komunikačních a sociálních dovedností, v souladu s individuálními možnostmi a formou postižení žáků. Snahou je dosažení optimálního rozvoje osobnosti žáků a kvality jejich života.

Výuka probíhá v kmenové třídě, společných prostorách a učebnách školy, v blízkém okolí školy, za účelem realizace některých terapií žáci společně dojdí.

3.2. PERSONÁLNÍ OBSAZENÍ TŘÍDY

Výuku zajišťuje ve spolupráci s vedením školy a školním výchovným poradcem kvalifikovaný pedagogický pracovník. Ve třídě je k dispozici druhý případně třetí pedagogický pracovník – asistent pedagoga, který dle přesného zadání a rámce stanoveného pedagogem provádí výchovnou a vzdělávací činnost. Další vzdělávání a zvyšování odborné kvalifikace pracovníků se provádí formou seminářů a kurzů.

3.3. VYBAVENÍ TŘÍDY

Učebna je umístěna v klidné části budovy, vybavena funkčním zařízením, ve třídě je umístěna interaktivní tabule, možnost připojení k internetu.

Žáci mají k dispozici učební, didaktické a kompenzační pomůcky, pořizované z prostředků státního rozpočtu i jiných zdrojů.

Úprava třídy je realizována postupně dle možností rozpočtu školy.

1.4. VYBAVENÍ ŠKOLY

Žáci mohou využívat společné prostory školy – šatny, chodby, školní hřiště, odborné učebny (např. kuchyň, keramickou dílnu, dílnu, tělocvičny, saunu, školní družinu). Žáci se mohou stravovat ve školní jídelně.

1.5. SPOLUPRÁCE SE ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI ŽÁKA

Spolupráce se zákonnými zástupci žáků je klíčová, škola – třídní učitel věnuje maximální pozornost komunikaci se zákonnými zástupci, předává informace o průběhu a výsledcích výchovně-vzdělávacího procesu.

K předávání informací dochází:

- během pravidelných každodenních nebo smluvených kontaktů zákonných zástupců s pedagogem, výchovným poradcem, vedením školy,
- prostřednictvím sdělení v žákovské knížce,
- po předchozí domluvě prostřednictvím komunikačních sešitů,
- širším slovním hodnocením k dílčím činnostem v pracovních sešitech.

Zákonní zástupci mohou se školou komunikovat i prostřednictvím školské rady.

4. VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKA SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM A TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

4.1. POVINNOST ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Začátek povinné školní docházky lze odložit nejdéle do zahájení školního roku, v němž dítě dovrší osmý rok věku. O odkladu školní docházky rozhoduje ředitel školy na základě písemné žádosti zákonného zástupce dítěte. Žádost musí být doložena doporučujícím posouzením školského poradenského zařízení a odborného lékaře.

Základní vzdělávání žáků je realizováno v rámci devítileté povinné školní docházky, přičemž základní škola speciální je organizována v 10. ročnících, a žák získává stupeň základy vzdělání. Ve výjimečných případech může ředitel školy povolit pokračování v základním vzdělávání do konce školního roku, v němž žák dosáhne dvacátého roku věku. V případě středně těžkého a těžkého mentálního postižení, souběžného postižení více vadami či autismu může ředitel školy povolit pokračování ve vzdělávání se souhlasem zřizovatele do dvacátého šestého roku.

2.2. ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE SPECIÁLNÍ

Vzdělávání v základní škole speciální je organizováno v 10. Ročnících; přičemž je děleno na dva stupně. První stupeň obsahuje 1. – 6. ročník, druhý stupeň 7. – 10. ročník. Žák získává základy vzdělání.

4.3. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Výsledky vzdělávání v základní škole speciální se hodnotí formalizovaným slovním hodnocením, širším slovním hodnocením. Zákonní zástupci jsou se slovním hodnocením seznámeni.

Kritéria hodnocení: plnění IVP, individuální úroveň dosažených dovedností s přihlédnutím k aktuálním fyzickým a psychickým možnostem žáka a jeho zdravotnímu stavu.

Tabulka hodnocení

ROZUMOVÁ VÝCHOVA	Učivo zvládá bez obtíží	Učivo zvládá	Učivo zvládá s pomocí	Učivo zvládá pouze s trvalou pomocí	Učivo nezvládá ani s trvalou pomocí
SMYSLOVÁ VÝCHOVA	Učivo zvládá bez obtíží	Učivo zvládá	Učivo zvládá s pomocí	Učivo zvládá pouze s trvalou pomocí	Učivo nezvládá ani s trvalou pomocí
PRACOVNÍ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA	Je tvořivý a zručný	Je tvořivý, pracuje s malou pomocí	Při práci vyžaduje vedení	Při práci potřebuje pomoc a vedení	Učivo nezvládá ani s trvalou pomocí
POHYBOVÁ VÝCHOVA	Je obratný a snaživý	Je méně obratný, ale snaží se	Snaží se cvičit podle svých možností	Při cvičení potřebuje pomoc a vedení	Učivo nezvládá ani s trvalou pomocí
HUDEBNÍ VÝCHOVA	Rád zpívá, má dobrý rytmus	Aktivně se zapojuje a poslouchá hudbu	Má kladný vztah k hudbě	Dosud nemá kladný vztah k hudbě	Negativně reaguje na hudbu
ALTERNATIVNÍ REHABILITAČNÍ METODY	Nehodnotí se	Nehodnotí se	Nehodnotí se	Nehodnotí se	Nehodnotí se
CELKOVÝ PROSPĚCH	Prospěl (a) s vyznamenáním	Prospěl(a)			Neprospěl(a)

4.4. UKONČOVÁNÍ ZÁKLADNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ A ZÍSKÁNÍ DOKLADU O DOSAŽENÍ STUPNĚ VZDĚLÁVÁNÍ

Žák splní povinnou školní docházku uplynutím období školního vyučování ve školním roce, v němž dokončí poslední rok povinné školní docházky. Stupeň **základy vzdělání** žák získá ukončením vzdělávacího programu pro vzdělávání žáků v základní škole speciální, případně ukončením kurzu pro získání základů vzdělání organizovaného základní školou speciální.

Dokladem o dosažení základů vzdělání je vysvědčení o ukončení devátého, popřípadě desátého ročníku nebo vysvědčení o ukončení kurzu pro získání základů vzdělání.

5. POJETÍ A CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

5.1. PROFIL ABSOLVENTA

Vzhledem k závažnému snížení úrovně rozumových schopností, psychickým zvláštnostem, nedostatečné úrovni koncentrace pozornosti a nízké úrovni volných vlastností, je kladen důraz především na získání základních vědomostí a dovedností, potřebných k orientaci v blízkém životním prostředí, dosažení maximální možné míry samostatnosti a nezávislosti, a zapojení do společenského života.

Absolvent školy by měl:

- dokázat vyjádřit své základní lidské potřeby
- orientovat se ve svém nejbližším okolí
- zvládat sebeobsahu
- mít vytvořené základní hygienické návyky
- mít vytvořené společenské návyky (pozdrav, poděkování, omluva, atd)
- dle svých možností sociálně přijatelnou formou komunikovat se svým nejbližším okolím
- v případě nesnázi vědět, kde požádat o pomoc
- orientovat se v základních rodinných vztazích
- dle svých možností ovládat základy trivia (čtení, psaní, počítání)
- dle svých možností ovládat základy komunikace s informační technikou
- mít vytvořeny základní pracovní návyky, zvládat jednoduché pracovní zařazení pod dohledem nebo v chráněném prostředí

Vedeme žáky k:

- spolupráci v menších skupinách
- schopnosti účinně komunikovat/diskutovat,
- schopnosti přijímat nebo odmítat myšlenky, emoce, city druhých osob,
- porozumění okolnímu světu, jeho přijetí,
- schopnosti řešit problémy

Pro žáky je velmi důležité, aby si zažili co největší množství sociálních a učebních situací, ve kterých mohou rozvíjet svůj potenciál důležitý pro kvalitní život.

5.2. CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚ TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

- Připravit žáky na život v dospělosti formou soustavné podpory rozvoje jejich schopností a dovedností
- Osvojit si základní vědomostí, dovedností a návyky, potřebné k dosažení maximální možné míry samostatnosti včetně orientace v běžném životě.
- Rozvíjet komunikační schopnosti a dovednosti dle svých možností (verbální a nonverbální komunikace).
- Podněcovat žáky k myšlení a učení.
- Posilovat kladný vztah k přírodě.
- Uvědomit si svá práva a povinnosti.
- Umět vyjádřit své potřeby a zájmy.
- Učit žáky chránit své vlastní zdraví.
- Projevovat pozitivní vztah k druhým lidem.

6. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE STŘEDNĚTĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

6.1. KOMPETENCE K UČENÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- poznat velká všechna písmena abecedy
- s porozuměním přečíst jednoduchá slova a slovním spojením
- zvládnout základní/nejjednodušší písemnou komunikaci
- orientovat se v číselné řadě a základních matematických operacích, umí počítat s penězi
- osvojené základy čtení, psaní a počítání dokázat dle možností využít v praktickém životě
- využívat základními učebními materiály a pomůckami, s učebnicemi a pracovními sešity
- poznat své vlastní pokroky
- dokázat se krátkodobě soustředit na samostatné učení
- projevit zájem o nové poznatky z oblasti vlastních zájmů, vyhledávat j
- chápat pochvalu a ocenění jako pozitivní motivaci k dalšímu učení
- chápe obecně používané termíny, znaky a symboly běžného života, dokáže je používat v konkrétních situacích
- zvládat základní práci na počítači, umět pracovat s osvojenými výukovými programy
- samostatně komunikovat, snaží se vyjadřovat své myšlenky, vést jednoduchý dialog
- vyvíjet snahu porozumět druhým lidem a reagovat podle svých možností
- umět vhodným způsobem vyjádřit své prožitky, city, nálady vhodným způsobem
- rozumět jednoduchým textům, záznamům, obrazovým materiálům, běžně užívaným gestům a různým typům zvuků
- akceptovat negativní odezvu, umět na ni přijatelným způsobem reagovat

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- připravují žáka k samostatnému myšlení k naslouchání druhých lidí
- vždy poskytne dostatečný časový prostor k vyjádření
- oceňují u žáka schopnost naslouchat a dále ji u žáka rozvíjí
- napomáhají rozvíjet slovní zásobu a vyjadřovat se vlastními slovy
- seznamují žáka s texty, obrázkovými materiály a jinými informačními a komunikačními prostředky
- zadáváním jednoduchých samostatných prací umožní žákovi orientovat se v knihách a jiných tištěných materiálech, získané informace správně chápat, případně vlastními slovy prezentovat
- podporou přátelských vztahů/ komunikace ve třídě i mezi třídami se snaží odstraňovat nežádoucí projevy v komunikaci mezi žáky
- pomocí netradičních forem výuky, dramatizací, modelovými situacemi umožnit nácvik pravidel komunikace s okolním prostředím
- připravují žáky na zvládnutí obtížných situacích
- nácvikem i praktickými činnostmi pomáhají žákovi poznávat a používat technické informační a komunikační prostředky

6.2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- překonávat problémy přiměřeně svým možnostem
- řešit známé, opakující se i problémové situace na základě nápodoby, naučených stereotypů a vlastních zkušeností
- umět najít jednoduchá funkční řešení problémů
- snažit se být trpělivý a porozumět příčině a následku, nenechat se odradit nezdarem
- dokázat stručně vyjádřit svůj problém, vědět na koho se může obrátit

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- navozováním konkrétních situací umožňují osvojování základních stereotypů řešení problémů
- vedou žáky k otevřenému upozorňování na problémové situace ve škole i mimo ni, konkrétně rozebírají s žáky různé životní situace
- učí žáky chápat, že vyhýbat se problémům nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je výhodou
- podporují s ohledem na schopnosti žáků samostatné řešení problémů, které jsou podloženy vlastními prožitky, podněcují žákovo sebevědomí a sebedůvěru, poznání vlastní schopností a limitů
- vedou žáky k tomu, aby se nebáli chybovat, a snažili se řešit

- vedou žáky k zodpovědnosti za svá rozhodnutí a vysvětlují důsledky špatných či žádných řešení, vedou žáka k hledání nových řešení
- vysvětlují žákům jak problémům předcházet, konzultují s nimi problémy se kterými se mohou setkat
- vedou třídní kolektivy ke společnému řešení kázeňských či vztahových problémů

6.3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- snažit se porozumět druhým lidem a reagovat dle svých možností
- vhodnou formou a dle svých možností vyjadřovat své prožitky, pocity, city, názory
- samostatně komunikovat, vést jednoduchý dialog
- rozumět různým typů jednoduchých textů, záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaným gestům a různým typům zvuků
- snažit se o vyjádření svých potřeb v jednoduchém písemném projevu
- využívat bezpečné informační a komunikační prostředky pro účinnou komunikaci s okolním světem
- využívat získané komunikační dovednosti k dalšímu poznávání, k vytváření vztahů potřebných k soužití a spolupráci s ostatními lidmi
- akceptovat negativní odezvu, umět na ni přijatelným způsobem reagovat

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- připravují žáka k samostatnému myšlení k naslouchání druhých lidí
- žákovi vždy poskytnou dostatečný časový prostor k vyjádření
- oceňují u žáka schopnost naslouchat a dále ji u žáka rozvíjí
- napomáhají rozvíjet slovní zásobu a vyjadřovat se vlastními slovy
- seznamují žáka s texty, obrázkovými materiály a jinými informačními a komunikačními prostředky
- zadáváním jednoduchých samostatných prací umožní žákovi orientovat se v knihách a jiných tištěných materiálech, získané informace správně chápat, případně vlastními slovy prezentovat
- podporou přátelských vztahů ve třídě i mezi třídami se snaží odstraňovat nežádoucí projevy v komunikaci mezi žáky
- pomocí netradičních forem výuky, dramatizací, modelovými situacemi nacvičují s žáky zásady pravidel vystupování a komunikace ve světě dospělých
- připravují žáky na zvládnutí komunikace v obtížných situacích
- nácvikem i praktickými činnostmi pomohou žákovi poznávat a správně používat bezpečné technické informační a komunikační prostředky

6.4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- přiměřeně svým možnostem rozpoznávat a orientovat se přiměřeně svým možnostem v základních vztazích mezi lidmi
- znát svou adresu, cestu do školy a orientovat se v nejbližším okolí
- zapojovat se do jednoduchých sociálních aktivit, respektovat pravidla práce v týmu
- povědomí o základních mravních a společenských hodnotách
- schopen navazovat a udržovat mezilidské vztahy a respektovat druhé lidi
- přiměřeně ke svým možnostem a schopnostem rozpoznávat nevhodné a rizikové chování a chápat jeho možné důsledky
- uvědomovat si rizika možného psychického a fyzického zneužívání vlastní osoby
- dokázat kultivovaně vystupovat v běžných situacích, na veřejnosti a na základě poznávání a chápání vlastní osoby posilovat svoji sebedůvěru

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- zprostředkovávají nejrůznějších situace, zařazuje vhodné pořady, vytváří příležitosti pro vzájemnou komunikaci
- vedou žáka k poznávání vlastních možností, schopností a limitů pomocí společného porovnávání a hodnocení dosažených výsledků
- pravidelně zařazují vycházky a exkurze, procvičují orientaci žáků v blízkém okolí
- prostřednictvím úkolů vedou žáky k týmové práci s jasnými pravidly
- nacvičují s žáky schopnost přijímat různé role ve skupině a uvědomovat si odlišnou míru odpovědnosti
- vytváří společně s žákem pravidla soužití ve třídě a dbají na jejich dodržování
- formují pozitivní vztah k výsledkům vlastní práce

- vedou žáky k vzájemné toleranci a respektování osobnosti
- na úrovni třídy i celé školy kladou důraz na uvědomění si nezbytnosti pomáhat slabším a méně úspěšným a tím posilují žákovo sociální chování a sebeovládání
- podporují žáka k vyjadřování názorů a postojů v komunitních i diskusních kruzích, rozvíjí dialog
- kladou důraz na klidné a věcné řešení konfliktních situací a jdou v těchto případech žákům příkladem
- uplatňují demokratické principy v životě školy, a tak vytváří základní podvědomí o elementárních právech a povinnostech občanské demokratické společnosti
- vysvětlují žákovi, zač je chválen, kárán, sankcionován
- vyžadují dodržování dohodnutých pravidel
- vedou žáky k odmítavému postoji ke všemu, co neprospívá nebo škodí jeho zdraví
- zařazují preventivní programy
- nacvičují s žáky, jak poskytnout pomoc nebo o ni požádat
- v rámci exkurzí, kulturních a sportovních akcí formuje u žáků chování na veřejnosti

6.5. KOMPETENCE PRACOVNÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- mít osvojeny hygienické zásady, být schopen je samostatně, s dohledem nebo pomocí dodržovat
- zvládnout základní pracovní dovednosti, operace a postupy při jednoduchých pracovních činnostech
- postupně zvyšovat a zkvalitňovat pracovní výkon v závislosti na stupni osvojení elementárních prvků pracovních činností
- být součástí kolektivu při plnění pracovních činností, respektuje pravidla pracovních činností, uvědomuje si spoluzodpovědnost za kvalitu produktů činností
- přijímat hodnocení své kreativity a být spokojen se svojí tvorbou, reflektovat kritiku
- dodržovat zásady bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce a ochrany životního prostředí při pracovních činnostech dle naučených stereotypů, samostatně nebo s dopomocí

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- ve výuce uplatňují individuální přístup
- aktivně zjišťují a respektují speciální potřeby žáka
- připravují individuální vzdělávací programy
- formou didaktických her, modelových situací, motivují, dohlíží a procvičuje hygienická pravidla, hygienické potřeby žáka automatizují
- vysvětlují a praktickými činnostmi vedou žáka ke správnému užití materiálu, nástrojů, techniky, vybavení
- vedou žáka k poznání vlastních možností a k rozvoji jeho sebevědomí, pracují s chybou, vůči každému žákovi projevuje očekávání úspěchu, hodnotí nejen výsledky, ale i snahu, umožňují žákovi prezentaci vlastních výsledků, s novými poznatky seznamují v souvislostech
- vlastním příkladem přibližují žákovi smysluplnost prováděných aktivit,
- vedou žáky k naplňování úkolu, poskytují dostatečný prostor pro vyjádření a položení otázek
- vyžadují dokončení práce v dohodnuté/přijatelné kvalitě
- zadávají úkoly způsobem, který umožňuje využití různých postupů
- zadávají problémové úlohy nebo úlohy rozvíjející tvořivost a odpovídající možnostem a schopnostem žáka
- vedou žáky k plánování úkolů a postupů
- zadávají práci ve skupinách, vedou žáka ke společnému hodnocení týmové práce a tím jej učí pracovat v kolektivu
- vede žáka ke správnému posouzení vlastních možností a schopností
- vedou žáka ke tvůrčí činnosti

6.6. KOMPETENCE OBČANSKÉ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- aktivně se zapojovat do společnosti, mít osvojené návyky a dovednosti, které může uplatnit v běžném životě
- v rámci svých možností respektovat základní práva a povinnosti občanů, být s nimi srozuměn, být schopen vcítit se do situace druhých lidí, odmítne útlak a hrubé zacházení
- chápat a dodržovat základní společenské normy a pravidla, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- chránit si své zdraví a životní prostředí
- rozpoznat a dle svých možností zvládnout krizovou situaci, situaci ohrožující život a zdraví člověka, dokázat se zachovat a zareagovat dle pokynů kompetentní osoby

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- vychovávají žáky jako svobodné občany, kteří si plní své povinnosti, uplatňují svá práva a respektují práva druhých
- zařazují takové aktivity, které jsou zaměřené na osvojení vhodných návyků a způsobů chování na veřejnosti
- aktivně žáky zapojují do kulturního dění, soutěží, akcí školy
- na příkladech ukazují, jak se má správně jednat s lidmi
- respektují osobnost žáka, ukazují mu, jak být tolerantní k druhým lidem
- seznamují žáka s jeho právy, odpovědností i povinnostmi a důsledně dbají na jejich dodržování, vyžadují dodržování pravidel slušného chování a školního řádu
- na modelových situacích žákům ukazují jak rozpoznat pozitivní a negativní projevy chování
- vysvětlují žákům individuální odlišnosti jedinců, rozdíly etnické a národnostní
- snaží se předcházet a netolerují hrubé a nezdvořilé chování žáků, šikanu, nekamarádské chování
- nácvikem praktických činností podporují žákovu aktivní ochranu svého zdraví a životního prostředí
- využívají školní výlety, procházky, akce v přírodě a exkurze k utváření správných postojů k životnímu prostředí, rozvíjí potřebu chránit přírodu
- snaží se být příkladem v dodržování zdravého životního stylu
- formou dramatizace a praktickou zkušeností ukazují žákovi, jak zvládat běžné a krizové situace

7. UČEBNÍ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECIÁLNÍ – I. DÍL

Učební plán základní školy speciální I. díl. – 1. stupeň								
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor (vyučovací předmět)	Ročník						Celkem + disp. hod.
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Jazyk a jazyková komunikace	Čtení	3	3	3	3	2+1	2+1	16 + 2
	Psaní	2+1	2+1	2+1	2+1	1+2	1+2	10 + 8
	Řečová výchova	2	2	2	2	2	2	12
Matematika a její aplikace	Matematika	2	2	2	2	2	2	12
Informatika a komunikační technologie		-	-	-	-	1	1	2
Člověk a jeho svět	Věcné učení	3	3	3	3	2	2	16
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	6
	Výtvarná výchova	2	2	2	2	2	2	12
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	3	3	3	3	3	3	18
Člověk a svět práce		3	3	3	3	4	5	21
celkem		21 + 1	21 + 1	21 + 1	21 + 1	20 + 3	21 + 3	125 + 10

Učební plán ZŠ Speciální I.díl. - 2.stupeň						
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor (vyučovací předmět)	Ročník				Celkem + disp. hod.
		7.	8.	9.	10.	
Jazyk a jazyková komunikace	Čtení	3	3	3	3	12
	Psaní	2+1	2+1	2+1	1+2	7 + 5
	Řečová výchova	1	1	1	1	4
Matematika a její aplikace	Matematika	3	3	3	3	12
Informatika a komunikační technologie		1	1	1	1	4
Člověk a společnost		2	2	2	2	8
Člověk a příroda		3	3	3	3	12
Umění a kultura	Hudební výchova	1	1	1	1	4
	Výtvarná výchova	1+1	1+1	1+1	1+1	4 + 4
Člověk a zdraví	Tělesná výchova	3	3	3	3	12
	Výchova ke zdraví	-	-	1	1	2
Člověk a svět práce		5+1	5+1	6	6	22 + 2
Celkem		25 + 3	25 + 3	27 + 2	26 + 3	103 + 11

7.1. POZNÁMKY KE VZDĚLÁVACÍM OBLASTEM

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vyučovací předměty Čtení, Psaní, Řečová výchova vychází ze vzdělávací oblasti Jazyková komunikace. Vzdělávací obsah těchto předmětů je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání. Předmět Čtení je posílen v 5. a 6. ročníku o 1 disponibilní hodinu a předmět Psaní je posílen v 1.– 4. ročníku o 1 disponibilní hodinu, v 5. a 6. ročníku o 2 disponibilní hodiny, v 7. – 9. ročníku o 1 disponibilní hodinu a v 12.ročníku o 2 disponibilní hodinu.

MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vyučovací předmět Matematika byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Matematika a její aplikace. Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání.

INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vyučovací předmět Informatika je vytvořen ze vzdělávací oblasti Informační a Komunikační technologie. Na 1. stupni je vyučován v 5. a 6. ročníku, na 2. stupni ve všech ročnících.

ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vyučovací předmět Věcné učení je vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Vzdělávací obsah Věcného učení je realizován ve všech ročnících 1. stupně základního vzdělávání.

ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je realizován ve všech ročnících 2. stupně základního vzdělávání.

ČLOVĚK A PŘÍRODA

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je realizován ve všech ročnících 2. stupně základního vzdělávání.

UMĚNÍ A KULTURA

Vyučovací předměty Hudební výchova a Výtvarná výchova jsou vytvořeny ze vzdělávací oblasti Umění a kultura, jejich vzdělávací obsah je realizován ve všech ročnících 1. a 2. stupně základního vzdělávání. Vyučovací předměty Výtvarná výchova je ve všech ročnících 2. stupně posílen o 1 disponibilní hodinu.

ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Vyučovací předměty Tělesná výchova a Výchova ke zdraví byly vytvořeny ze vzdělávací oblasti Člověk a zdraví, vzdělávací obsah předmětu Tělesná výchova, je realizován ve všech ročnících na 1. a 2. stupni základního vzdělávání, v rámci vzdělávacího oboru jsou realizovány prvky Zdravotní tělesné výchovy. Vzdělávací obsah předmětu Výchova ke zdraví je realizován v 9. a 10. ročníku 2. stupně základního vzdělávání.

ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vyučovací předměty Pracovní výchova byl vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání, v 7. a 8. ročníku je posílen o 1 disponibilní hodinu.

7.2. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata a jejich okruhy představují aktuální problémy současného světa a stávají se významnou součástí základního vzdělávání. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků, pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka. Průřezová témata jsou realizována formou integrace obsahu tematických okruhů průřezového tématu do vzdělávacích obsahů jednotlivých vyučovacích předmětů a formou projektů. Konkrétní realizace jednotlivých průřezových témat je podrobně rozepsána v následujících řádcích. Témata jsou v rámci výuky předmětu realizována různými aktivizujícími metodami a formami práce.

Použité zkratky názvů průřezových témat:

- OSV – Osobnostní a sociální výchova
- EV – Environmentální výchova
- MV – Mediální výchova

Osobnostní a sociální výchova formuje osobnost žáka a pomáhá mu utvářet si praktické životní dovednosti a zkušenosti, které žák uplatní a využije v běžném životě. Věnuje pozornost mezilidským vztahům, spolupráci, sebepoznání, sebepojetí, sebehodnocení, komunikaci, hodnotám a postojům.

OSV - Osobnostní a sociální výchova

OSV formuje osobnost žáka a pomáhá mu utvářet si praktické životní dovednosti a zkušenosti, které žák uplatní a využije v běžném životě. Věnuje pozornost mezilidským vztahům, spolupráci, sebepoznání, sebepojetí, sebehodnocení, komunikaci, hodnotám a postojům.

Osobnostní rozvoj:

- **Rozvoj schopnosti poznání**
 - 1. – 3. ročník – Čtení, Psaní, Řečová výchova, Matematika, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Čtení, Psaní, Řečová výchova, Matematika, Informatika, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova

- 7. – 10. ročník – Čtení, Psaní, Řečová výchova, Člověk a společnost, Matematika, Informatika, Člověk a příroda, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
- **Sebezpoznání a sebepojetí**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Psaní, Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Psaní, Řečová výchova, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Hudební a Výtvarná výchova, Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Pracovní výchova
- **Sebeorganizace a seberegulace**
 - 1. – 3. ročník – Čtení, Věcné učení, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Čtení, Psaní, Řečová výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Čtení, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Informatika, Výchova ke zdraví, Tělesná výchova, Pracovní výchova
- **Psychohygienu**
 - 1. – 3. ročník – Psaní, Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova
 - 4. – 6. ročník – Psaní, Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Čtení, Řečová výchova, Člověk a společnost, Informatika, Člověk a příroda, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Výchova ke zdraví

Sociální rozvoj:

- **Poznávací schopnosti**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Řečová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Řečová výchova, Člověk a společnost, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Výchova ke zdraví, Pracovní výchova
- **Mezilidské vztahy**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova, Věcné učení, Tělesná výchova
 - 4. – 6. ročník – Řečová výchova, Věcné učení, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Čtení, Řečová výchova, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Hudební výchova, Tělesná výchova, Výchova ke zdraví, Pracovní výchova
- **Komunikace**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova, Matematika, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Čtení, Řečová výchova, Matematika, Informatika, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Čtení, Řečová výchova, Člověk a společnost, Matematika, Informatika, Člověk a příroda, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Výchova ke zdraví, Pracovní výchova
- **Spolupráce a soutěživost**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Řečová výchova, Věcné učení, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Řečová výchova, Člověk a společnost, Člověk a příroda, Hudební a Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Pracovní výchova

Morální rozvoj:

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení
 - 7. – 10. ročník – Člověk a společnost, Člověk a příroda, Výchova ke zdraví
- **Hodnoty, postoje, praktická etika**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení
 - 7. – 10. ročník – Člověk a společnost, Člověk a příroda, Výchova ke zdraví, Tělesná výchova

EV - Environmentální výchova

EV umožňuje žákům sledovat vztahy mezi člověkem a prostředím, seznamujeme žáky s problematikou životního prostředí a vede je k účasti na jeho ochraně a utváření, ovlivňuje životní styl a žebříček hodnot žáků. Ve výuce je kladen důraz na primární ekologii v praktickém životě žáka.

- **Ekosystémy**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení, Výtvarná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Člověk a příroda, Výtvarná výchova, Pracovní výchova

- **Základní podmínky života**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení, Pracovní výchova
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Člověk a příroda, Pracovní výchova
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**
 - 1.- 3. ročník – Věcné učení, Tělesná výchova
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení, Výtvarná výchova, Pracovní výchova
 - 7. – 10. ročník – Člověk a příroda, Výtvarná výchova, Pracovní výchova, Tělesná výchova
- **Vztah člověka k prostředí**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení, Tělesná výchova
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení, Výchova ke zdraví
 - 7. – 10. ročník – Člověk a příroda, Informatika, Pracovní výchova, Tělesná výchova

MV – Mediální výchova

MV umožňuje žákům získat elementární dovednosti týkající se mediální gramotnosti, žáci se učí prostřednictvím médií naplňovat nejrůznější potřeby (komunikace, informace, zájmy), přičemž jsou vedeni k bezpečnému užívání komunikačních médií.

- **Vnímání mediálních sdělení**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova, Čtení, Věcné učení
 - 4. – 6. ročník – Řečová výchova, Čtení, Věcné učení, Informatika
 - 7. – 10. ročník – Řečová výchova, Čtení, Psaní, Informatika, Člověk a společnost
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality**
 - 1. – 3. ročník – Řečová výchova
 - 4. – 6. ročník – Řečová výchova, Informatika
 - 7. – 10. ročník – Řečová výchova, Čtení, Psaní, Informatika, Hudební výchova
- **Fungování a vliv médií ve společnosti**
 - 1. – 3. ročník – Věcné učení
 - 4. – 6. ročník – Věcné učení
 - 7. – 10. ročník – Člověk a společnost, Člověk a příroda

7.3. JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. - 10. ročníku realizována ve vzdělávacích oborech Čtení, Psaní, Řečová výchova. Vzdělávací obor Čtení je posílen v 5. a 6. ročníku o 1 disponibilní hodinu a vzdělávací obor Psaní je posílen v 1.– 4. ročníku o 1 disponibilní hodinu, v 5.-6. ročníku o 2 disponibilní hodiny.

Čtení

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu čtení směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- rozvíjení řečových schopností a myšlení
- osvojení techniky čtení
- získání základních dovedností pro pochopení čteného textu
- zvládání orientace v jednoduchých textech
- získávání zájmu o čtení a rozvíjení schopnosti reprodukovat snadný krátký text

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- snažit se o správnou výslovnost, dýchání,
- rozumět obsahu jednoduchých sdělení/pokynů, vět doplněných symbolem, obrázkem
- orientovat se na stránce, řádku
- tvořit jednoduché věty podle obrázků,
- poznávat a číst některá písmena abecedy,
- dle individuálních potřeb pomocí analyticko-syntetické metody, globální metody, jiných metod čtení číst slabiky, jednoslabičná, dvojslabičná slova
- schopen krátce se soustředit na poslech čtených pohádek, veršů, říkadel

Na konci 2. období by žák měl:

- zvládnout čtení probraných písmen, čtení jednoduchých vět s porozuměním
- orientovat se ve větě

- rozlišit stejně znějící slova různého významu
- reprodukovat krátký text podle obrázků, navádějících otázek
- přednášet jednoduché říkanky, básničky

2. stupeň

Na konci základní vzdělávání by žák měl:

- číst všechna tiskací (psací) písmena
- zvládnout čtení krátkého jednoduchého textu
- orientovat se ve čteném textu
- pamatovat si hlavní postavy a dějovou linii čteného textu a umět jej v rámci svých možností reprodukovat
- zvládnout přednes jednoduchých říkanek, básniček
- porozumět jednoduchým textům, návodům dle obrázků
- číst literaturu dle vlastních zájmů

Psaní

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu čtení směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- rozvíjení řečových schopností a myšlení
- osvojení techniky psaní
- zvládání opisu/přepisu jednoduchého textu, psaní krátkých slov i dle diktátu
- srozumitelné vyjadřování písemnou formou
- praktické využití získané dovednosti psaní

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- zvládat základní hygienická pravidla spojená se psaním (sezení, správné držení psacího náčiní)
- využívat uvolňovací grafomotorická cvičení
- psát některá hůlková (psací) písmena, tvořit slabiky
- napsat své vlastní jméno

Na konci 2. období by žák měl:

- psát písmena, která umí číst
- zvládat opis a přepis slabik a jednoduchých slov která umí s porozuměním číst
- psát písmena, slabiky dle diktátu
- opis číslic

2. stupeň

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- psát v rámci svých možností čitelně
- psát slabiky a jednoduchá slova dle diktátu
- opsat slova a jednoduché věty
- přepsat jednoduchý krátký text
- podepsat se
- opsat/napsat běžné písemnosti-adresu, přání, vzkaz, pohled a dopis
- psát číslice (i dle nápovědy)

Řečová výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu čtení směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- rozvíjení řečových schopností a myšlení
- dle možností žáků srozumitelné vyjadřování ústní formou
- dorozumívání v běžných komunikačních situacích, naslouchání, sdělování potřeb a názorů
- v případě potřeby využití AAK systémů
- kultivovanému projevu

Vzdělávací obsah**1. stupeň**

Na konci 1. období by žák měl:

- umět navázat a krátce udržet kontakt s druhou osobou
- odpovídat na otázky slovem (větou)
- být schopen krátce se koncentrovat na poslech čtené pohádky, příběhu
- poznat hlavní postavy děje
- popsat slovem, jednoduchou větou obrázek
- reprodukovat krátký text s pomocí návodných otázek
- dle potřeby využívat AAK systémy (Znak do řeči, VOKS, Piktogramy, atd.)

Na konci 2. období by žák měl:

- umět navázat a udržet kontakt s druhou osobou
- odpovídat na otázky slovem (větou), domluvit se ve známých situacích
- pojmenovat a popsat osoby a předměty podle reálu, na obrázcích za pomoci návodných otázek
- zvládat pozdrav, prosbu, poděkování, naslouchat
- pokusit se o společnou dramatizaci oblíbeného příběhu
- vyprávět jednoduchý příběh podle obrázku
- dle potřeby využívat AAK systémy (Znak do řeči, VOKS, Piktogramy, atd.)

2. stupeň

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- schopen srozumitelného mluvního /alternativního projevu,
- komunikovat přiměřeně dané situaci, zvládat základní pravidla komunikace
- sdělit své potřeby, vyprávět vlastní zážitky a popsat své pocity
- popsat děje, jevy a osoby na obrázcích/fotografiích
- vyslechnout a stručně převyprávět, pohádku, příběh, divadelní nebo filmové představení
- dramatizovat jednoduchý příběh, pohádku
- dle potřeby účinně využívat AAK systémy (Znak do řeči, VOKS, Piktogramy, atd.)

7.4. MATEMATIKA A JEJÍ APLIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. - 10. ročníku realizována ve vzdělávacím předmětu Matematika. Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících základního vzdělávání.

Matematika**Cílové zaměření vzdělávací oblasti**

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- osvojování a chápání matematických postupů, základních dovedností, prostorové představivosti, rozvíjení logického myšlení a paměti,
- rozvíjení koncentrace pozornosti, vytrvalosti a samostatnosti,
- uplatnění matematických znalostí a dovedností v běžném životě,
- rozvíjení grafického projevu

Vzdělávací obsah**1. stupeň**

Na konci 1. období by žák měl:

- **Řazení a třídění**
 - orientovat v pojmech – množství (všechno/nic, hodně/málo), velikosti (malý/velký, široký/úzký), délky (dlouhý/krátký)
 - porovnat zřejmé množství (stejně, méně, více)
 - orientovat v prostoru (určení polohy v prostoru)
 - řadit předměty zleva doprava,
 - třídit předměty dle 1-2 kritérií (velikost, barva, tvar, obsah)
- **Číslo a početní operace**
 - číst, psát (i dle diktátu), číslice v oboru do 5,
 - porozumět matem. symbolům pro sčítání a odčítání,
 - s využitím názoru sčítat, odčítat, rozkládat čísla v oboru do 5,
 - provádět numeraci do 10, orientovat se v číselné řadě 1 až 10,

- **Závislosti, vztahy a práce s daty**
 - orientovat se v prostoru, porozumět výrazům pro prostorovou orientaci,
 - s využitím pomůcek napodobovat jednoduché situace, modelovat je dle pokynů,
 - vyplňovat jednoduché tabulky, doplňovat jednoduchá schémata a posloupnost čísel v oboru do 10 dle osvojeného postupu,
 - uplatňování matematické dovedností při manipulaci s mincemi,
 - orientace v čase (den a jeho části, opakující se rituály spojené s hygienou, příjmem potravy, odpočinkem a prací)
- **Základy geometrie**
 - poznat a pojmenovat a na různých předmětech rozlišit základní rovinné geometrické tvary (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník),
 - rozlišit délku, velikost různých předmětů (jednotky délky v cm, m)

Na konci 2. období by žák měl:

- **Řazení a třídění**
 - orientovat se v pojmech a porovnávat větší-menší, kratší-delší, širší-užší,
 - rozlišovat vpravo, vlevo, uprostřed, mezi,
 - orientovat se na ploše, na stránce,
 - porovnávat množství předmětů a prvků, tvořit skupiny dle jednotlivých kritérií o daném počtu,
 - v manipulaci třídit předměty dle pořadí ve skupinách,
 - v manipulaci přiřazovat a řadit předměty dle číselné řady,
 - v manipulaci a reálné situaci používat mince,
- **Číslo a početní operace**
 - číst, psát, porovnávat čísla a jejich přiřazování k počtu prvků/i naopak v oboru do 20,
 - orientovat se v číselné řadě do 20,
 - sčítat, odčítat a rozkládat čísla s názorem do 20, postupně i s přechodem přes desítku,
 - zápis čísel i jednoduchých příkladů dle diktátu v čís. oboru do 20,
 - porozumět jednoduchým slovním úlohám k reálným životním situacím, při manipulacích v čís. oboru do 20,
 - zvládnout numeraci do 100,
 - číst a psát čísla do 100,
 - sčítat a odčítat v oboru do 100 bez přechodu přes desítku,
 - používat kalkulátor,
- **Závislosti, vztahy a práce s daty**
 - pravolevá orientace- porozumění, v pohybu v prostoru, na těle,
 - zvládnout orientaci čase (pojmy: celá hodina den, měsíc, roční období, rok), opakující se rituály a stereotypy, čas práce a čas odpočinku,
 - s využitím pomůcek napodobovat jednoduché situace, modelovat je dle pokynů,
 - vyplňovat jednoduché tabulky, doplňovat jednoduchá schémata a posloupnost čísel v oboru do 10 dle osvojeného postupu,
 - uplatňování mat. dovedností při manipulaci s mincemi-nákup, úspory,
 - zvládnout jednotky hmotnosti (vážení na kg), délky (cm, m),
 - v manipulaci a reálné situaci používat mince, bankovky,
- **Základy geometrie**
 - kreslit křivé a přímé čáry,
 - poznat rozdíl mezi čarou a přímkou,
 - používat pravítko při rýsování přímek,
 - změřit a porovnat délku, velikost různých předmětů (jednotky délky v cm, m),

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- **Číslo a početní operace**
 - číst, psát, porovnávat čísla a jejich přiřazování k počtu prvků/i naopak v oboru do 100,
 - orientovat se na číselné ose,
 - sčítat, odčítat písemně dvojciferná čísla do 100 bez přechodu přes desítku s využitím názoru,
 - zvládnout násobení čísel 2, 5, 10 s pomocí tabulky,
 - zvládnout numeraci do 1000 po 100,
 - porovnání čísel do 1000 s využitím názoru, v praktických úkolech (manipulace s bankovkami),
 - umět řešit jednoduché početní příklady a slovní úlohy,
 - umět používat kalkulátor,

- Závislosti, vztahy a práce s daty
 - orientovat v čase, určit čas s přesností na půl hodiny (znát a používat jednotky), seznámit se s digitálním záznamem času,
 - znát/ v praktických činnostech umět použít základní jednotky délky, hmotnosti, objemu,
 - umět pracovat s jednoduchými tabulkami, doplňovat jednoduchá schémata,
 - uplatňování mat. dovedností při manipulaci s mincemi- nákup, úspory,
 - zvládnout jednotky hmotnosti (vážení na kg), délky (cm, m),
 - v manipulaci a reálné situaci používat mince, bankovky,
- Základy geometrie
 - rozeznat a pojmenovat základní geometrické rovinné útvary (přímka, polopřímka, úsečka, kružnice, kruh, trojúhelník, čtverec, obdélník,
 - používat pravítko, kružítko,
 - narýsovat přímku, polopřímku, úsečku, označit je,
 - měřit a porovnávat délku úsečky,
 - poznat a pojmenovat prostorové útvary: krychle, koule, válec

7.5. INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE

Vyučovací předmět Informatika je vytvořen ze vzdělávací oblasti Informační a komunikační technologie. Na prvním stupni je vyučován v 5. a 6. ročníku, na 2.stupni ve všech ročnících.

Informatika

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- poznávání možností výpočetní a komunikační techniky, osvojení základních dovedností práce s počítačem,
- získání základních dovedností v oblasti informační gramotnosti,
- rozpoznání nevhodného/rizikového obsahu informací vyskytujícího se na internetu,
- možnosti využití potřebných/bezpečných informací,
- možnosti bezpečné komunikace prostřednictvím výpočetní techniky
- rozvíjení myšlení, postřehu, koncentrace pozornosti, smyslového vnímání a jemné motoriky,
- základní bezpečnostní a hygienická/preventivně zdravotní pravidla práce s výpočetní technikou.

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 2. období by žák měl:

- zvládat základní obsluhu počítače (zapnutí, vypnutí, práce s myší),
- pracovat s přiměřeně náročnými výukovými programy dle pokynů,
- zvládat psaní velkých písmen na klávesnici,
- postupně učit dodržovat pravidla bezpečnosti práce s výpočetní technikou,
- dodržovat stanovené limity pro zdravotně nezávadnou práci s výpočetní technikou,
- učit porozumět možným rizikům spojených s využíváním elektronických komunikačních technologií, zásadám pro bezpečný pohyb ve virtuálním světě,

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- zvládat psát jednoduchá slova, věty, případně využívat AAK,
- pracovat s přiměřeně náročnými výukovými programy dle pokynů,
- dodržovat pravidla bezpečnosti práce s výpočetní technikou,
- vyhledávat potřebné a bezpečné informace pomocí internetu,
- zvládat základní bezpečné způsoby elektronické komunikace- mobilní telefon, e-mail, sociální sítě.

7.6. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vyučovací předmět Věcné učení je vytvořen ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících 1. stupně.

Věcné učení

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- vytváření a upevňování hygienických a sebeobslužných návyků,
- osvojování a uplatňování pravidel slušného chování a jednání,

- vytváření pozitivních mezilidských vztahů,
- poznávání a orientace ve svém nejbližším životním prostředí, formování pozitivního citového vztahu k místu, kde žije,
- rozšiřování aktivní slovní zásoby, pojmenování předmětů, činností, nových zkušeností a poznatků z každodenního života,
- rozvoj porozumění, myšlení a vyjadřování,
- chápání významu věcí a jejich vlastností, vztahů a souvislostí, porozumění různým životním situacím,
- orientace v přírodních cyklech, utváření pozitivního vztahu k životnímu prostředí, k živé i neživé přírodě,
- upevňování zásad zdravého životního stylu,
- rozpoznávání rizik, správnému jednání v situacích ohrožujících jeho zdraví a život.

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- **Místo kde žijeme**
 - orientovat se ve svém blízkém okolí (znát název obce ve které bydlí, příp. adresu bydliště),
 - poznávat a pojmenovat předměty, místa ze svého nejbližšího okolí (domov, škola, obchod, příroda),
 - zvládat základní pravidla bezpečnosti při cestě do školy, při pohybu v prostorách školy,
- **Lidé kolem nás**
 - znát rodinné příslušníky, blízké příbuzné, rozlišovat jejich stáří,
 - znát jména spolužáků, svých učitelů,
 - ovládat nejzákladnější pravidla slušného/přiměřeného chování při každodenním kontaktu s okolím (pozdrav, prosba, poděkování)
 - vědět jak se chovat při setkání s neznámými lidmi
- **Lidé a čas**
 - zvládat jednoduchou orientaci v částech dne (ráno, odpoledne, večer),
 - orientovat se v rozvržení svých činností během dne,
 - znát dny v týdnu, rozlišovat roční období dle znaků,
- **Rozmanitost přírody**
 - poznat a popsat proměny v přírodě v souvislosti s ročním obdobím,
 - poznat a pojmenovat nejběžnějších druhů domácích zvířat,
 - pojmenovat základní druhy zeleniny a ovoce,
 - popsat počasí, zvolit správné oblečení,
- **Člověk a zdraví**
 - zvládat základní sebeobsahu při obléhání, přípravě pomůcek ve vyučování, při hygieně, stravování,
 - pojmenovat hlavní části lidského těla,
 - umět sdělit své základní potřeby, upozornit na obtíže,
 - respektovat pravidla bezpečnosti při hře, na výletech, během terapií,

Na konci 2. období by žák měl:

- **Místo kde žijeme**
 - orientovat se ve svém blízkém okolí, adresu bydliště, významná místa,
 - zvládat základní pravidla bezpečnosti při cestě do školy- znát základy dopravní výchovy, při pohybu v prostorách školy,
 - popsat cestu do školy, sdělit zážitky z výletů, vlastních cest,
 - dodržovat bezpečnostní pravidla při školních aktivitách,
- **Lidé kolem nás**
 - dodržovat základní pravidla soužití v rodině, mezi kamarády, ve škole,
 - být tolerantní k ostatním lidem/vrstevníkům,
 - poznat nevhodné chování a jednání u druhých osob,
 - poznat a pojmenovat nejběžnější pracovní činnosti, učit se jednoduchým pracovním činnostem,
 - vědět kde hledat pomoc při ohrožení vlastní/i druhé osoby,
 - reagovat na pokyny dospělých osob při mimořádných událostech,
- **Lidé a čas**
 - určit čas na celé hodiny,
 - rozlišit co je přítomnost, minulost, budoucnost (dnes, včera, zítra)
 - znát roční období a měsíce v roce dle charakter. Znaků,
 - seznamovat se s významnými událostmi v místě bydliště, historickými objekty regionu, příběhy a pověstmi, udržovanými lidovými tradicemi a zvyky,

- **Rozmanitost přírody**
 - poznat a pojmenovat základní druhy rostlin (stromy: listnaté- ovocné, okrasné, jehličnaté, keře, byliny, ovoce a zelenina)
 - rozpoznat a pojmenovat sezónní práce na zahradě, na poli,
 - pozorovat druhovou rozmanitost ve volné přírodě- les, louka,
 - poznat a pojmenovat nejběžnějších druhy volně žijících zvířat,
 - znát a dodržovat základní pravidla ochrany přírody a životního prostředí,
- **Člověk a zdraví**
 - uplatňovat základní hygienické návyky, sebeobslužné dovednosti,
 - dodržovat základní zásady zdravé výživy, vědět co je a není zdravý prospěšné, dodržovat pitný režim,
 - sdělit své potřeby, zdravotní obtíže, vědět jak se chovat při nemoci,
 - vědět na koho se obrátit o pomoc,
 - zvládnout ošetření drobného poranění,
 - dodržovat základní pravidla silničního provozu,
 - vědět jak se chránit před obtěžováním a zneužíváním jinou osobou,
 - rozpoznávat látky tělu škodlivé, zdraví ohrožující, poznat důsledky zneužití návykových látek,
 - vědět jak se chovat při mimořádných událostech.

7.7. ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících 2. stupně základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu Člověk a společnost směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- zvládání přiměřeně náročných situací běžného života,
- osvojení základů společenského chování, soužití s ostatními lidmi, udržování pozitivních a funkčních mezilidských vztahů,
- vyjadřování vlastních myšlenek, postojů a potřeb, nacházení své role ve společnosti,
- pochopení práv a povinností občanů, k rozpoznání protiprávního jednání a vědomí jeho důsledků,
- poznávání historických a kulturních památek v nejbližším okolí, regionálních kulturních tradic,
- rozvíjení respektu ke kulturním, náboženským a jiným odlišnostem lidí, skupin a společenství,
- úctě k vlastnímu národu, k jiným národům a etnikům.

Vzdělávací obsah

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- **Historie našeho národa**
 - poznat rozdíly ve způsobu života pravěkých a současných lidí,
 - mít základní poznatky z období vzniku českého státu, vzniku samostatné ČR, vstupu ČR do EU,
 - vědět o význačných osobnostech našich dějin,
 - mít představu o nejvýznamnějších historických událostech v naší zemi.
- **Člověk ve společnosti**
 - mít základní informace z oblasti rodinného života, rozlišovat a respektovat postavení a role rodinných příslušníků, znát své místo v rodinném společenství, vědět jakou funkci plní jeho rodina,
 - respektovat a v rámci vlastních možností dodržovat základní pravidla soužití v užším sociálním prostředí (rodina, třída) i širším sociálním prostředí (škola, obec, při cestování),
 - uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace v různých-přehledných situacích,
 - rozpoznat a ve svém jednání minimalizovat nepřiměřené způsoby chování,
 - znát hodnotu přátelství a nejběžnějších podob vztahů mezi lidmi, být ohleduplný ke starým, nemocným a postiženým spoluobčanům,
 - mít úctu k člověku, tolerovat názory druhých lidí, menšinových skupin ve společnosti,
 - vědět o nebezpečí rasismu a xenofobie,
 - rozpoznat vandalismus.
- **Poznatky ve společnosti**
 - znát symboly našeho státu a jeho hlavní představitele, státní orgány a instituce,
 - být seznámen se základními právy a povinnostmi občanů,
 - uvědomovat si rizika a důsledky protiprávního jednání, trestné činnosti,
 - být seznámen s postavením ČR v rámci EU.

- **Péče o občana**
 - dokázat vyřizovat své osobní záležitosti, vědět kam se obrátit s žádostí o radu/pomoc, v případě potřeby využívat služeb pomáhajících organizací,
 - rozpoznat nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy,
 - mít povědomí o právu na vzdělání, možnostech další profesní přípravy a následného pracovního uplatnění,
 - vědět o možnostech sociální péče o potřebné občany, mít základní představu o systému sociální péče,
 - vědět o možnostech zdravotní péče, mít základní představu o systému zdravotní péče,
 - vědět jak vhodně a aktivně využívat svůj volný čas,
 - rozpoznat a vyhnout se rizikovému jednání, zneužívání návykových látek,
 - mít osvojené nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí.

7.8. ČLOVĚKA PŘÍRODA

Vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících 2. stupně základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu Člověk a příroda směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- rozvíjení schopností vnímat přírodní zákonitosti a získané poznatky realizovat v praktickém životě,
- seznámení s příčinami přírodních jevů,
- vnímání vztahů a souvislostí mezi činnostmi lidí, životním prostředím a přírodou,
- podílení se svým chováním a jednáním na aktivní ochraně životního prostředí v rámci každodenních činností,
- získávání praktických zkušeností s přírodními i umělými látkami a materiály,
- získání základního povědomí o existenci různých zemí, o planetě zemi, o vesmíru,
- utváření a využívání dovedností v situacích ohrožujících zdraví, život, životní prostředí a majetek.

Vzdělávací obsah

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- **Základní poznatky z fyziky**
 - rozpoznat jednotlivá skupenství látek,
 - rozeznat zdroje tepla, světla, zvuku,
 - vědět o vlivu nadměrného hluku na zdraví člověka,
 - být informován o zdrojích elektrického proudu,
 - znát a dodržovat zásady bezpečnosti při práci s elektrickými přístroji,
 - obsluha jednoduchých strojů,
 - být seznámen s pohybem planety Země kolem své osy a kolem slunce a důsledky, měsíční fáze.
- **Základní poznatky z chemie**
 - rozlišit základní vlastnosti látek, jejich rozpustnost, hustotu,
 - rozlišit druhy vody – pitná, užitková, odpadní, ochrana vodních zdrojů,
 - vědět o kyslíku jako složce vzduchu a jeho nezbytnosti pro život člověka, zvířat, význam rostlin,
 - vědět o znečišťování vody a vzduchu ve svém nejbližším okolí, jak vlastními silami přispět k ochraně čistoty vody a vzduchu,
 - mít základní znalosti o neobnovitelných a obnovitelných přírodních zdrojích energie a jejich využití,
 - mít základní znalosti o recyklaci odpadů,
 - vědět jakými symboly jsou označeny nebezpečné látky, podle etikety poznat chemické výrobky používané v domácnosti a vědět jak s nimi bezpečně pracovat,
 - vědět o významu ekologicky šetrných prostředků pro domácnost,
 - znát základy první pomoci při popálení, poleptání, vědět kam se obrátit o pomoc,
 - mít základní vědomosti o léčivech a návykových látkách,
- **Základní poznatky z přírodopisu**
 - mít základní vědomosti o změnách v přírodě během ročních období,
 - vědět jak pečovat o rostliny a zvířata během roku,
 - znát základní druhové rozlišení rostlin a jejich vybrané zástupce,
 - význam, využití a pěstování hospodářsky důležitých rostlin stavbu, ochranu,
 - znát význam lesa, společenství stromů, rostlin a hub, být seznámen s významem druhové rozmanitosti,
 - poznat nejběžnější léčivé byliny, jedlé a jedovaté houby, znát bezpečnostní zásady jejich a konzumace,
 - znát vybrané zástupce živočišné říše,
 - vědět jak se aktivně na úrovni jedince podílet na ochraně ohrožených druhů, vědět které činnosti přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují,
 - dodržovat základní pravidla bezpečného chování při poznávání přírody,
 - znát jednotlivé části lidského těla, umět je pojmenovat, vědět o základních životních funkcích,

- **Základní poznatky ze zeměpisu**
 - orientovat se na mapě a podle barev rozlišit vodstvo, horstvo, nížiny, zalesněné plochy,
 - orientovat se na mapě města podle významných bodů,
 - poznávat přírodních zvláštnosti kulturní zajímavosti v regionu,
 - vyhledat na mapě ČR kraj/region ve kterém žije,
 - vědět o druzích dopravy v regionu, na území ČR, do zahraničí,
 - poznávat města, kraje, ČR a její členitost, zeměpisnou polohu,
 - uplatňovat v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu ve volné přírodě,
 - adekvátně jednat při nebezpečí živelné pohromy a ohrožení života.

7.9. UMĚNÍ A KULTURA

Ze vzdělávací oblasti Umění a kultura jsou vytvořeny předměty Hudební výchova a Výtvarná výchova. Vzdělávací obsah těchto předmětů je realizován ve všech ročnících 1. a 2.stupně základního vzdělávání. Ve všech ročnících 2. stupně je předmět Výtvarná výchova posílen o 1 disponibilní hodinu.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- využívání a rozvíjení tvořivých schopností a dovedností,
- rozvíjení pozitivního vztahu k umění a jeho vnímání,
- rozvíjení estetického cítění a vnímání prostředí,
- ke kultivovanému vystupování a získávání sebedůvěry,
- poznání, že kultura a umění obohacuje život člověka,
- poznávání národní a regionální kultury, jejich duchovní hodnoty a vědomí, že je třeba je chránit,
- seznámení se s kulturou jiných národů a etnik.

Hudební výchova

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- soustředit se na poslech jednoduché, krátké, známé písně,
- přiměřeně svým možnostem zpívat jednoduché melodie nebo písně, doprovázet jednoduchým pohybem,
- přiměřeně svým možnostem využívat při hudebních aktivitách různé hudební nástroje,
- vnímat, rozlišovat a napodobovat různé hudební i nehudební zvuky,
- učit se správnému dýchání a hospodaření s dechem,

Na konci 2. období by žák měl:

- soustředit se na poslech jednoduchých skladeb,
- přiměřeně svým možnostem zpívat melodie nebo písně, doprovázet pohybem,
- přiměřeně svým možnostem využívat při hudebních aktivitách různé hudební nástroje, poznávat vybrané rytmické hudební nástroje a využívat je při hudebních aktivitách,
- rozlišovat hudební i nehudební zvuky, mluvený a zpívaný hlas, rozeznat délku a výšku tónu,
- správně, hospodárně a pravidelně dýchat, snažit se o co nejlepší vyslovování při rytmizaci říkadel a zpěvu,
- umět relaxovat při hudbě,
- propojovat vlastní pohyb, zvládnout jednoduché taneční hry.

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- přiměřeně svým možnostem zvládat správné dýchání, výslovnost při zpěvu i mluveném projevu,
- dle svých možností interpretovat zvládnuté písně,
- dle svých možností doprovázet písně na rytmické hudební nástroje,
- soustředit se na poslech skladeb různých hudebních žánrů,
- zvládat relaxační techniky,
- pokoušet se o improvizaci,
- zvládnout základní kroky jednoduchého tance.

Výtvarná výchova

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- pomocí dostupných prostředků (tradičních/netradičních) a jednoduchých postupů realizovat vlastní tvorbu,
- s dopomocí rozpoznávat, pojmenovat a porovnat barvy, tvary a objekty ve tvorbě vlastní i ostatních,
- vnímat tvůrčí činnost vlastní i druhých,

Na konci 2. období by žák měl:

- uplatňovat základní dovednosti pro vlastní tvorbu,
- rozlišovat, případně ve vlastní tvorbě uplatňovat různé linie, barvy, tvary,
- ve vlastní tvorbě vycházet z vlastních smyslových, zkušenostních a fantazijních prožitků a vyjadřovat je,
- vnímat tvůrčí umělecké produkce,
- využívat netradiční výtvarné techniky,

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- uplatňovat základní dovednosti pro realizaci a prezentaci vlastní tvorby,
- rozlišovat ve vlastní tvorbě uplatňovat různé linie, barvy, tvary, na ploše i v prostoru, podle vlastního tvůrčího záměru,
- vycházet z vlastních zkušeností a představ,
- s dopomocí učitele hledat a vybírat nejvhodnější prostředky a postupy k sebevyjádření,
- vnímat a hodnotit výsledky vlastních tvůrčí činností.

7.10. UMĚNÍ A ZDRAVÍ

Ze vzdělávací oblasti Umění a zdraví jsou vytvořeny vyučovací předměty Tělesná výchova a Výchova ke zdraví. Vzdělávací obsah předmětu Tělesná výchova je realizován ve všech ročnících 1. a 2. stupně základního vzdělávání, vzdělávací obsah předmětu Výchova ke zdraví je realizován na 2. stupni základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- ke vnímání prožitků z pohybové činnosti,
- poznávání vlastních pohybových možností a omezení, rozvíjení a využívání pohybových schopností a dovedností,
- získávání orientace v základních názorech na zdraví, uplatňování činností podporujících zdraví,
- poznávání a porozumění fyziologickým, psychickým a sociálním změnám spojeným s dospíváním,
- odmítání škodlivých látek,
- rozpoznávání jednoduchých situací ohrožujících tělesné a duševní zdraví, k osvojování dovedností jak jim předcházet,

Tělesná výchova

Vzdělávací obsah

1. stupeň

Na konci 1. období by žák měl:

- mít kladný postoj k pohybovým aktivitám,
- dle pokynů zvládat přípravu na pohybovou činnost,
- reagovat na základní pokyny k osvojování pohybových aktivit, využívat nápodoby,
- dle svých možností osvojovat základy pohybové lokomoce, dovednosti a prostorovou orientaci,
- dodržovat základní zásady bezpečnosti a hygieny při pohybových činnostech,
- zvládat adaptaci na vodní prostředí, hygienické a základní pohybové dovednosti, dechová cvičení, hry ve vodě,

Na konci 2. období by žák měl:

- zlepšovat správné držení těla, rovnováhu a pohybovou koordinaci, tělesnou výdrž,
- dle pokynu, nápodoby a v souladu s vlastním zdravotním oslabením/postižením rozvíjet své pohybové dovednosti,
- rozumět základním termínům a pokynům,
- dle pokynu zvládat přípravu organismu na pohybovou činnost a uklidnění organismu po ní,
- využívat pohybové dovednosti při hrách a soutěžích,
- dodržovat základní zásady bezpečnosti a hygieny při vhodných pohybových činnostech,
- zvládat průpravu a základy jednoduchých pohybových her,
- průpravné gymnastické cviky

- průpravné atletické činnosti,
- zvládat pohybové aktivity-turistiku ve volné přírodě, sezónní pohybové aktivity,
- zvládat pohyb ve vodním prostředí s doprovodem, hygienu a pohybové dovednosti při plavání, využití dechových dovedností při volné hře, základy plaveckých dovedností,

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- pokračovat v rozvíjení a udržení úrovně pohybových schopností,
- cíleně se připravovat na pohybovou činnost a její ukončení, rozvíjet vytrvalost, koordinaci, sílu,
- využívat základní relaxační techniky,
- umět využívat vhodné kompenzační techniky, cvičení ke správnému držení těla,
- uplatňovat bezpečné chování v terénu-silniční provoz, volná příroda,
- dle svých individuálních možností uplatňovat osvojené dovednosti ve hrách, soutěžích, rekreačních aktivitách,
- zvládat jednoduchou spolupráci v družstvu, kolektivní sounáležitost,
- zvládat základní pravidla her,
- některé prvky gymnastiky,
- jednoduché základy atletiky,
- základy plaveckých dovedností, bezpečný pohyb ve vodním prostředí, dodržování hygienických pravidel,

Výchova ke zdraví

Vzdělávací obsah

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- mít pých vztahů představu o významu dobrých vztahů v rodině a mezi vrstevníky,
- porozumět základním životním potřebám a jevům,
- jejich naplňování v souladu se zdravím,
- respektovat svůj zdravotní stav a umět popsat své zdravotní potíže,
- v rámci svých možností uplatňovat zásady zdravé výživy,
- v rámci svých možností uplatňovat pravidla bezpečného chování mezi vrstevníky, v kontaktu s neznámými osobami, v konfliktních a krizových situacích, vědět kam se přihlásit o pomoc,
- uplatňovat své dovednosti při kontaktu s nežádoucími/sociálně patologickými jevy,
- vědět o souvislosti mezi konzumací návykových látek a poškozením zdraví,
- zaujímat odmítavé postoje ke všem formám násilí a brutality,
- vědět jak se chránit před přenosnými/nepřenosnými chorobami, chronickým onemocněním, úrazy,
- použít důležitá čísla v případě potřeby pomoci,
- řídit se pokyny zodpovědných osob při mimořádných událostech.

7.11. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Ze vzdělávací oblasti Člověk a svět práce je vytvořen předmět Pracovní výchova, vzdělávací obsah předmětu je realizován ve všech ročnících 1. a 2.stupně základního vzdělávání.

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v předmětu směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka tím, že vede žáka k:

- zvládnutí sebeobsluhy,
- k vytváření pracovních návyků,
- rozvoji motoriky, získáním základních manuálních dovedností,
- překonávání obtíží a dokončování pracovních úkolů,
- práci v kolektivu, odpovědnosti za své i společné výsledky práce,
- osvojení dovedností k praktickému užívání a zacházení s předměty denní potřeby, s vhodně zvolenými nástroji, pomůckami a drobným nářadím,
- porozumění zadaným jednoduchým postupům,
- poznání pracovní činnosti, které napomáhají k využití volného času,
- dodržování hygienických a bezpečnostních pravidel při práci.

Vzdělávací obsah**1. stupeň**

Na konci 1. období by žák měl:

- **Sebeobsluha**
 - zvládnout základní hygienické návyky (např.: toaleta, mytí rukou, kapesník, stolování),
 - zvládnout základní sebeobslužné činnosti (např.: svlékání, oblékání, skládání oděvu, ukládání oděvu, obouvání,
 - sebeobsluha ve vyučování (např.: základní příprava na vyučování, obsah školního batohu),
- **Práce s drobným materiálem**
 - třídit různé druhy materiálu podle jednoho/dvou kritérií, podobnosti,
 - zvládnou základní manuální dovednosti při práci s jednoduchým materiálem (přírodniny, papír, modelovací hmota, hlína, textil, drátky, vlna, korálky, atp.)
 - zvládnout základní dovednosti při práci s pomůckami (štětec, voskové bločky, křída, pastely, lepidlo, nůžky),
 - pracovat dle slovního návodu, nápodoby a jednoduchými postupy dokončit výrobek z tradičních i netradičních materiálů,
- **Práce montážní a demontážní**
 - osvojit si nejzákladnější dovednosti při práci se stavebnicemi plošné (např.: mozaiky), prostorové (např.: kostky), pro zručnost (např.: šroubování),
 - pracovat dle vlastní fantazie, snaha o nápodobu, dle jednoduchého slovního návodu,
- **Pěstitelské práce**
 - vnímat a pozorovat změny v přírodě během jednotlivých ročních období,
 - zvládnout nejzákladnější formy péče o nenáročné pokojové rostliny (zalévání, pomoc při přesazování, odstraňování odumřelých částí rostlin, omývání),
 - s pomocí zvládnou vypěstovat nenáročnou rostlinu mimo/na začátku vejt. sezóny za účelem přímé konzumace,
 - používat lehké zahradní náčiní,
- **Práce v domácnosti**
 - s pomocí zvládnout nákup svačiny,
 - připravit jednoduchý pokrm-snídaně, svačina, večeře, nápoj,
 - připravit stůl pro stolování,
 - zvládnout základní sebeobsluhu při stolování (svačina, oběd),
 - vhodně se chovat při stolování, manipulace s příborem,
 - orientovat se v základním vybavení kuchyně (umístění nádobí, potravin),
 - zvládat drobné úklidové práce s využitím základního úklidového náčiní- ve škole (např.: v rámci třídy, své pracovní plochy), v domácím prostředí (účast na jednoduchých domácích úklidových pracích),

Na konci 2. období by žák měl:

- **Sebeobsluha**
 - dodržovat základní hygienické návyky a pečovat o své tělo, svůj zevnějšek,
 - pečovat o své osobní věci (školní, učební pomůcky),
 - zvládat základní údržbu oděvu a obuvi, jejich ukládání, úklid, čištění,
 - zvládat účelné oblékání,
- **Práce s drobným materiálem**
 - dle předlohy / jednoduchého slovního návodu / vlastní fantazie, za pomoci přiměřeně náročných pracovních postupů vytvářet různé výrobky z drobných tradičních i netradičních materiálů,
 - využívat při tvorbě prvky lidových tradic a řemesel, kombinovat s vlastní fantazií,
 - zvládnout jednoduché pracovní postupy,
 - ke tvorbě zvolit a účelně využívat pomůcky a nástroje,
 - udržovat pořádek na pracovním místě a dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce,
- **Práce montážní a demontážní**
 - provádět jednoduchou montáž/demontáž při práci se stavebnicí – sestavení jednoduchého modelu,
 - pracovat dle předlohy, slovního návodu,
 - udržovat pořádek na svém pracovním místě,
- **Pěstitelské práce**
 - znát základní podmínky pro pěstování vybraných rostlin, realizovat základní postupy při péči o ně,
 - pěstovat a ošetřovat nenáročné pokojové rostliny, vybrané venkovní rostliny-byliny, zeleninu,
 - zvolit správné pomůcky a náčiní při péči a ošetřování pokojových/venkovních rostlin,
 - poznávat vybrané léčivé/jedovaté rostliny,
 - dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci na zahradě,
- **Práce v domácnosti**
 - za doprovodu nakoupit základní potraviny dle seznamu,
 - připravit jednoduchý pokrm a pohoštění,

- znát a uplatňovat zásady správné výživy,
- orientovat se v základním vybavení kuchyně,
- zvládat práci s kuchyňskými nástroji a spotřebiči, dodržovat bezpečnostní pravidla při manipulaci s nimi,
- znát a dodržovat pravidla správného stolování a společenského chování při stolování,
- udržovat pořádek a čistotu pracovních ploch, pořádek ve třídě, v domácnosti- drobné úklidové práce,
- dodržovat základy hygieny a bezpečnosti práce v domácnosti,

2. stupeň

Na konci období by žák měl:

- **Práce s technickými materiály**
 - rozlišovat a pracovat s různými druhy materiálů (přírodní, umělé), mít základní vědomosti o jejich vlastnostech a užití v praxi,
 - osvojit si základní vědomosti a dovednosti při práci s nářadím a nástroji pro ruční opracování- jejich vhodný výběr a správné využití,
 - osvojit si jednoduché pracovní postupy a návody podle druhu zpracovávaného materiálu,
 - dodržovat obecné zásady hygieny, bezpečnosti a ochrany při práci s nástroji a nářadím,
 - zvládnout základní postupy vybraných tradičních řemesel,
 - základní dovednosti ručních prací,
- **Práce montážní a demontážní**
 - dle návodu sestavit jednoduchý model, zvládnout jednoduchou montáž a demontáž při práci se stavebnicemi,
 - zvládnout jednoduchou obsluhu/sestavení jednoduchého nástroje,
 - provádět jednoduchou údržbu jednoduchých nástrojů,
 - dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy,
- **Pěstitelské práce**
 - pěstovat a ošetřovat květiny pokojové, venkovní, využívat je k výzdobě,
 - znát hlavní zásady pro pěstování zeleniny,
 - volit vhodné postupy pro pěstování rostlin,
 - vybírat vhodné pracovní pomůcky při práci na zahradě,
 - znát běžné druhy ovoce, zeleniny,
 - poznávat nejznámější druhy léčivých bylin,
 - znát nejznámější druhy jedovatých rostlin,
 - mít základní poznatky o chovu drobných zvířat a bezpečnosti při kontaktu s nimi,
 - dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci na zahradě,
- **Práce v domácnosti**
 - zvládat základní jednoduchou údržbu a úklid v domácnosti, s vhodným výběrem úklidových prostředků, postupů,
 - za dodržování bezpečnosti využívat základní kuchyňské náčiní, obsluhovat kuchyňské spotřebiče,
 - dodržovat základní principy stolování a obsluhování u stolu při běžných i slavnostních událostech,
 - zvládat nákup základních potravin a jejich uskladnění,
 - zvládat přípravu jednoduchých pokrmů- studené kuchyně, základní postupy tepelné úpravy potravin, v souladu se zásadami zdravé výživy,
 - dodržování hygienických pravidel,
 - dodržování bezpečnostních pravidel a předpisů při zacházení s elektrospotřebiči a používanými čistícími prostředky.

8. POJETÍ A CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

8.1. PROFIL ABSOLVENTA

S ohledem na nízkou míru rozvinutí psychických funkcí, zejména pozornosti, paměti a volných vlastností je kladen důraz na rozvoj elementárních komunikačních dovedností, pohybovou samostatnost, základy sebeobsluhy a maximální možnou soběstačnost. Důležitá je kultivace osobnosti žáka, rozvíjení jeho estetického cítění a nejjednodušších pracovních dovedností. Vzdělávání je realizováno v atmosféře jistoty a bezpečí.

8.2. CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

- Osvojení základní hygienických návyků a činností týkajících se sebeobsluhy.
- Rozvíjení pohyblivosti.
- Dosažení co nejvyšší možné míry samostatnosti a orientaci ve vztazích v okolí.
- Rozvíjení komunikačních dovedností s využitím AAK systémů.
- Rozvíjení schopnosti spolupracovat s blízkými osobami a vykonávat jednoduché úkony.
- Vytváření pozitivních vztahů ke spolužákům a začlenění do kolektivu.
- Budou vedeni k tomu, aby se projevovali jako samostatné osobnosti.
- Potřebě projevovat pozitivní city.
- Rozvíjení žákovi pozornosti.

9. KLÍČOVÉ KOMPETENCE A VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE VE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S TĚŽKÝM MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM, SOUBĚŽNÝM POSTIŽENÍM VÍCE VADAMI A AUTISMEM

K utváření a rozvíjení klíčových přispívá a směřuje veškerý vzdělávací obsah, metody a formy práce, všechny aktivity učitelů, žáků i ostatních pracovníků ve vyučování. Vzhledem k závažnému poškození kognitivních funkcí u žáků s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem, je kladen důraz především na klíčové kompetence komunikativní, sociální a personální, pracovní. Elementárních klíčových kompetencí mohou žáci dosahovat pouze za přispění a dopomoci druhé osoby.

9.1. KOMPETENCE K UČENÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- rozumět jednoduchým pojmům, znakům a symbolům a je schopen je užívat
- poznávat a rozlišovat základní piktogramy
- poznávat tiskací písmena
- napodobovat různé předvedené pohyby a činnosti
- používat učební pomůcky

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- vytváří podmínky k porozumění a schopnosti užít jednoduché pojmy, znaky, symboly, tiskací/hůlková písmena, tak že poskytuje v multismyslové vjemy/prožitky,
- rozvíjí řečové/ komunikační schopnosti, myšlení, emocionální a sociální porozumění, za podpory augmentativních a alternativních forem komunikace, s využitím nápodoby,
- využívají učebnice, pracovní sešity, pracovní listy a další dostupné názorné pomůcky, zařazují didaktické hry a pracovní činnosti, zaměřené na rozvoj myšlení, paměti, smyslového vnímání, hrubé a jemné motoriky, prostorové orientace,
- zařazují hudebně pohybové hry, manipulační a pracovní činnosti,
- dle potřeby žáků kombinují individuální a skupinovou výuku,

9.2. KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- řešit známé situace na základě nápodoby a opakování
- chápat a plnit jednoduché příkazy
- orientovat se v okolním prostředí
- orientovat se v časovém režimu dne
- překonávat pocity strachu

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- jsou objektem nápodoby, v opakujících se každodenních skutečných nebo v modelových situacích, umožňují žákům osvojit si na základě vlastních prožitků vhodné strategie k řešení běžných nebo problémových situací,
- vytváří klima bezpečí,
- pochvalou a kladným hodnocením posilují sebevědomí žáků
- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami a vykonávat jednoduché úkony,
- pomocí strukturovaného vyučování seznamují žáky s časovým režimem dne (piktogramy, obrázky činností), s prostředím třídy a školy,

9.3. KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- poznávat známé osoby a dorozumívat se s nimi verbálními nebo nonverbálními formami komunikace,
- reagovat na své jméno,
- reagovat na jednoduché pokyny, vyjadřovat souhlas či nesouhlas
- vyjadřovat své potřeby, pocity a nálady a různým způsobem verbálními i neverbálními prostředky
- dokázat pozdravit a reagovat na pozdrav vhodným způsobem

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- různými druhy terapií (muzikoterapie, arteterapie, hipoterapie, hydroterapie, canisterapie), při aktivním pohybu nebo při relaxaci navozují podmínky pro vyjádření vlastních pocitů a prožitků,
- zařazují úkoly, které směřují k porozumění slovních pokynů, obrazových materiálů a běžně užívaných symbolů,
- zjednodušeným slovním sdělením a názorem usilují o pochopení daného úkolu či problému
- rozvojem slovní zásoby podporují schopnost komunikovat s vrstevníky, učiteli i s ostatními lidmi
- organizují aktivity, při kterých se setkávají a spolupracují žáci z dalších tříd

9.4. KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ

Na konci vzdělávání podle programu základní škola speciální by žák měl:

- uvědomovat si svoji osobu prostřednictvím svého těla
- znát členy své rodiny a osoby ze svého nejbližšího okolí
- rozlišovat osoby různého pohlaví (chlapec – dívka, muž – žena)
- navazovat kontakt a adekvátně se dorozumívat s okolím
- spolupracovat se svými učiteli a spolužáky
- chovat se zdrženlivě k neznámým osobám

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- zprostředkují prožitky a uvědomování si vlastního těla v terapiích, hrách na tělo, polohování, houpání (masáže, míčkování, bazální stimulace, muzikoterapie, hiporehabilitace, atp.), prohlubují vztah žák – učitel,
- hledá vhodné formy komunikace pro jednotlivé žáky dle jejich individuálních možností (verbální i neverbální),
- s využitím augmentativních a alternativních forem komunikace (Znak do řeči, VOKS, piktogramy, fotografie, barevné obrázky, globální metoda čtení-První čtení) pomáhají žákům orientovat se a účinně komunikovat v reálném prostředí rodiny, třídy, školy a jejího blízkého okolí (obchody, úřady, kulturní zařízení, sportoviště, doprava, atp.),
- v reálných a modelových situacích nacvičují zdrženlivost k cizím osobám, případně schopnost vyhnout se rizikům spojeným s kontaktem s cizími osobami,
- vytváří atmosféru bezpečí a jistoty, pozitivní vztahy,
- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami a vykonávat jednoduché úkoly.

7.5. KOMPETENCE PRACOVNÍ

Na konci základního vzdělávání by žák měl:

- zvládat nejjednodušší úkony sebeobsluhy a základy osobní hygieny
- poznávat a používat předměty denní potřeby
- rozlišovat předměty různé velikosti a tvarů, uchopovat je a účelně s nimi manipulovat
- využívat jednoduché pracovní techniky při práci s různými materiály
- podílet se na jednoduchých praktických činnostech

Metody, formy a strategie

Učitelé:

- motivují a v opakujících se činnostech vedou žáky k co nejvyšší míře samostatnosti při osobní hygieně, oblékání, stravování, sebeobsluze při práci ve vyučování i mimo ně,
- žáky seznamují a v praktické výuce využívají předměty denní potřeby,
- vhodným výběrem činností a citlivým přístupem udržují pozornost žáků a chuť spolupracovat,
- účelnou manipulací s předměty/obrázky a jejich tříděním podle různých kritérií přispívají k rozvoji žákovy sebeobsluhy, pozornosti, porozumění a slovní zásoby,

10. UČEBNÍ PLÁN ZÁKLADNÍ ŠKOLY SPECIÁLNÍ – II. DÍL

Učební plán pro 1. – 10. ročník základního vzdělávání žáků s těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem.

Učební plán základní školy speciální - II. díl												
Vzdělávací oblast	Vzdělávací obor (vyučovací předmět)	Ročník										Celkem + disp. hod.
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	
Člověk a komunikace	Rozumová výchova	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	50
Člověk a jeho svět	Smyslová výchova	4	4	4	4	4	4	4	4	4+1	4+1	40 + 2
Člověk a svět práce	Pracovní výchova	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Umění a kultura	Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
	Hudební výchova	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	10
Člověk a zdraví	Pohybová výchova	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	60
	Alternativní rehabilitační metody	+1	+1	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+2	+ 18
Celkem		19 + 1	19 + 1	19 + 2	19 + 2	19 + 2	19 + 2	19 + 2	19 + 2	19 + 3	19 + 3	190 + 20

10.1. POZNÁMKY KE VZDĚLÁVACÍM OBLASTEM

Vyučovací předmět Rozumová výchova byl vytvořen integrací předmětů Rozumová a řečová výchova.

Vyučovací předmět Pohybová výchova byl vytvořen integrací Pohybové výchovy a Zdravotní tělesné výchovy (popř. Rehabilitační tělesné výchovy).

Předmět Alternativní rehabilitační metody byl vytvořen v rámci disponibilní časové dotace jako předmět speciálně pedagogické péče.

10.2. PRŮŘEZOVÁ TÉMATA

Průřezová témata a jejich okruhy představují aktuální problémy současného světa a stávají se významnou součástí základního vzdělávání. Vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků, pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka. Průřezová témata jsou realizována formou integrace obsahu tematických okruhů průřezového tématu do vzdělávacích obsahů jednotlivých vyučovacích předmětů a formou projektů. Konkrétní realizace jednotlivých průřezových témat je podrobně rozepsána v následujících řádcích. Témata jsou v rámci výuky předmětu realizována různými aktivizujícími metodami a formami práce.

Použité zkratky názvů průřezových témat:

- OSV – Osobnostní a sociální výchova

- EV – Environmentální výchova
- MV – Mediální výchova

Osobnostní a sociální výchova formuje osobnost žáka a pomáhá mu utvářet si praktické životní dovednosti a zkušenosti, které žák uplatní a využije v běžném životě. Věnuje pozornost mezilidským vztahům, spolupráci, sebepoznání, sebepojetí, sebehodnocení, komunikaci, hodnotám a postojům.

OSV - Osobnostní a sociální výchova

OSV formuje osobnost žáka a pomáhá mu utvářet si elementární praktické životní dovednosti a zkušenosti. Věnuje pozornost mezilidským vztahům-pozitivnímu ladění, spolupráci, sebepoznání, sebepojetí, sebehodnocení, komunikaci a hodnotám.

Osobnostní rozvoj:

- **Rozvoj schopnosti poznání**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Sebepoznání a sebepojetí**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Sebeorganizace a seberegulace**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Psychohygiena**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;

Sociální rozvoj:

- **Poznávací schopnosti**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Mezilidské vztahy**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Komunikace**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Spolupráce a soutěživost**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;

Morální rozvoj:

- **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Smyslová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pohybová výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;
- **Hodnoty, postoje, praktická etika**
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova, Hudební a Výtvarná výchova, Pracovní výchova, Alternativní rehabilitační metody;

EV - Environmentální výchova

EV umožňuje žákům sledovat vztahy mezi člověkem a prostředím. Ve výuce je kladen důraz na praktické elementární dovednosti z oblasti primární ekologie.

- **Ekosystémy**
 - 10. ročník – Rozumová výchova, Pracovní výchova
- **Základní podmínky života**
 - 6. – 10. ročník – Rozumová výchova, Pracovní výchova
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**
 - 10. ročník – Rozumová výchova
- **Vztah člověka k prostředí**
 - 9. – 10. ročník – Rozumová výchova

MV – Mediální výchova

MV umožňuje žákům získat elementární dovednosti týkající se dovedností obsluhy médií, žáci se učí prostřednictvím médií naplňovat nejrůznější potřeby (komunikace, informace, zájmy), přičemž je zajištěna jejich bezpečnost.

- Vnímání mediálních sdělení
 - 1. – 10. ročník – Rozumová výchova
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
 - 8. – 10. ročník – Rozumová výchova
- Fungování a vliv médií ve společnosti
 - 6. – 10. ročník – Rozumová výchova

10.3. ČLOVĚK A KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast je v 1. - 10. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacího předmětu Rozumová výchova. Předmět Rozumová výchova je integrovaný předmět vytvořený spojením dvou oborů, Rozumové výchovy a Řečové výchovy, ze vzdělávací oblasti Člověk a komunikace. V hodinách jsou tyto dva obory propojeny.

Rozumová výchova

Cílové zaměření vzdělávacích oblastí

Vyučovací předmět Rozumová výchova má zásadní postavení ve výchově a vzdělávání žáků. Jeho cílem je najít a rozvíjet vhodnou formu komunikace žáků s okolím. Vede žáky k rozvíjení slovní zásoby, řečových schopností, komunikačních dovedností, k vnímání a chápání pokynů. Rozvíjení komunikačních dovedností ovlivňuje rozvoj poznávacích, emocionálních i volných vlastností žáků.

Jsou využívány různé formy augmentativní a alternativní komunikace (piktogramy, sady barevných obrázků, VOKS, Znak do řeči, apod.), které vedou k dorozumívání se s okolím, vytváření pocitu jistoty a bezpečí a vyjadřování svých pocitů a přání.

Vyučování probíhá v kmenové třídě. V případě potřeby je využívána individuální výuka v oddělené místnosti.

Vzdělávání v předmětu Rozumová výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí poznávací schopnosti
- rozvíjí logické myšlení a paměť
- rozvíjí grafické schopnosti
- rozvíjí komunikační dovednosti

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku

1. úroveň

- **Rozvíjení poznávacích schopností**
 - Vytváření pocitu bezpečí a jistoty, důvěry
 - Překonávání strachu, úzkostí z neznámých/nových situací, prostředí, osob – dospělých, vrstevníků, malých dětí, a jejich projevů
 - odstraňování projevů sebepoškozování, snaha o zapojení do dění ve třídě/škole, vytváření kladných emočních situací.
 - Přiměřené reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci, zvládnutí přítomnosti dalších osob.
 - Vyjádření souhlasu či nesouhlasu přijatelnou formou – verbálně/neverbálně.
 - Poznávání periodicky opakujících se událostí v roce- příroda, zvyky.
- **Rozvíjení logického myšlení a paměti**
 - Odpoutávání od stereotypních činností.
 - Cvičení pozornosti.
 - Cvičení paměti.
 - Poslech čtených říkanek, krátkých pohádek.
 - Vnímání a snaha o porozumění jednoduchému ději- příčině a následku.
- **Rozvíjení grafických schopností**
 - Cvičení jemné motoriky: cvičení paže, lokte, zápěstí.
 - Cvičení dlaní a prstů obou rukou, tvoření špetky.
 - Uchopení předmětů do celé ruky, do špetky, do dvou prstů, jejich umístění.
 - Mačkání papíru, textilu.
 - Trhání papíru.
 - Modelování plastelíny, vosku, hlíny, atp.
 - Přesypání, přebírání, třídění, navlékání.
 - Stříhání, lepení papíru
 - Čmárání: prstem do písku, do krupice, do rýže.
 - Spontánní kresba, malba – prsty, houba, široké štětce, křídly, voskové bločky,

- voskovky, pastelky, fixy, tužky, trojhr. pastelky.
- Grafomotorická cvičení: čmárání, tečky, kružnice a ovály, závitnice, dolní a horní oblouk.
- Hůlkové písmo-hlásky v obrazech kolem nás.
- **Rozvíjení komunikačních dovedností**
 - Reakce na hlas dospělé osoby a jeho intonaci, na přítomnost dalších osob.
 - Vyjádření souhlasu, či nesouhlasu– verbálně, neverbálně.
 - Poslech jednoduchých čtených říkadel, básniček, pohádek, dramatizace.
 - Zjištění organických předpokladů (rozštěpy apod.), podle potřeby iniciovat odborné vyšetření.
 - Zjištění úrovně řeči a porozumění řeči (aktivní a pasivní slovní zásoby).
 - Cviky rtů a jazyka.
 - Cvičení mluvidel před zrcadlem, fonetická cvičení, nácvik hlásek, slov.
 - Nácvik správného dýchání: nádech nosem, výdech ústy, dýchání do dutiny břišní.
 - Masáž a stimulace mluvidel, cvičení mluvidel - vysunování a zasunování jazyka, zavírání a otvírání úst, polykání.
 - Foukání, sfukování pírka, papírku, foukání bublin.
 - Kinetické hry zaměřené na jemnou motoriku.
 - Sluchová a intonační cvičení.

2. úroveň

- **Rozvíjení poznávacích schopností**
 - Uvědomování si vlastní osoby.
 - Ukazování částí obličeje, těla, jejich pojmenování (u zrcadla).
 - Reakce na vlastní jméno, znalost jména.
 - Orientace v prostředí třídy.
 - Orientace v budově školy.
 - Seznámení a práce se školními pomůckami.
 - Poznávání a používání předmětů denní potřeby.
 - Členové rodiny, maminka, tatínek, sourozenci.
 - Vztahy mezi lidmi: koho mám rád, kdo mne má rád...
 - Vztahy mezi spolužáky, budeme si pomáhat.
 - Rozlišení: chlapci - děvčata, pán – paní.
 - Poznávání různých předmětů, na obrázcích.
 - Třídění a řazení předmětů podle různých kritérií (1 až 2 kriteria).
 - Psychomotorické a hudebně pohybové hry.
 - Poznávání periodicky opakujících se událostí v roce- změny v přírodě a s nimi související lidové zvyky, tradice- jejich prožití.
 - Prohlížení dětských obrázkových knížek, časopisů.
- **Rozvíjení logického myšlení a paměti**
 - Snaha o koncentraci pozornosti.
 - Manipulační činnost doprovázená pojmenováním, komentářem, označením.
 - Vytváření asociací (slovo = osoba, věc, činnost).
 - Sociálního čtení, piktogramy, alternativní komunikace pomocí obrázků-VOKS, ZDŘ.
 - Rozvíjení paměti, zapamatování a opakování slov s pohyb. Doprovodem: říkanky, básničky.
 - Koncentrace pozornosti na určitou činnost (zpočátku v rozsahu několika vteřin /minut).
 - Ochota k soustředěné činnosti skupinové či individuální.
 - Porozumění příčině a následku.
 - Vnímání a porozumění jednoduché dějové posloupnosti za pomoci vizualizace.
 - Porovnání transparentních rozdílů u reálných předmětů (malé/velké, málo/hodně), třídění předmětů (příp. jejich obrázků) dle jednoho/ dvou kritérií.
 - Určování počtu prvků při manipulaci.
- **Rozvíjení grafických schopností**
 - Manipulační činnosti zaměřené na rozvoj jemné motoriky viz 1.úroveň, cvičení paže, lokte, zápěstí.
 - Uvolňovací cviky ruky- v ramenu, lokti, zápěstí, dlaní a prstů obou rukou, tvoření špetky.
 - Grafomotorická cvičení.
 - Závitnice.
 - Horní a dolní oblouk oběma směry.
 - Svislé čáry shora dolů.
 - Svislé čáry zdola nahoru.
 - Odstředivé čáry: sluníčko, dostředivé čáry.
 - Šikmé čáry shora dolů.
 - Šikmé čáry zdola nahoru.

- Vodorovné čáry.
- Vlnovka a pilka.
- Seznamování, poznávání grafické podoby některých hůlkových písmem, číslic.
- **Rozvíjení komunikačních dovedností**
 - Reakce na vlastní jméno, znalost jména, jmen ostatních spolužáků, dalších dětí, osob.
 - Reakce na jednoduché pokyny a pobídky – dej, podej, ukaž, sedni si, atp.
 - Nácvik pozdravu – verbálně/neverbálně.
 - Poděkování – verbálně/neverbálně.
 - Chování u stolu.
 - Napodobování citoslovcí zvířat (mé, bú, bé, haf, mňau..).
 - Napodobování citoslovcí předmětů (auto, traktor, bác, bum...).
 - Nácvik hlásek podle potřeby.
 - Ovládání síly hlasu.
 - Nácvik jednoduchých říkanek a básniček.
 - V případě potřeby využívání alternativních forem komunikace.
 - Rozvíjení slovní zásoby pomocí reálných předmětů, obrázků, fotografií.
 - Poslech krátkých čtených pohádek, dramatizace.
 - Počítačové programy zaměřené na rozvoj komunikace.
 - Individuální práce s logopedickým sešitem na základě konzultace s logopedem.
 - Sluchová a intonační cvičení.
 - Cvičení mluvidel před zrcadlem, fonetická cvičení, nácvik hlásek, slov.

3. úroveň

- **Rozvíjení poznávacích schopností**
 - Znalost jmen spolužáků a učitelů, orientace ve třídě, v budově školy, blízkém okolí.
 - Školní pomůcky.
 - Členové širší rodiny.
 - Kalendář přírody.
 - Lidské tělo, zdraví a nemoc.
 - Poznávání zvířat a jejich mláďat.
 - Základy dopravní výchovy.
 - Nakupování.
 - Poznávání, rozlišování piktogramů.
 - Poznávání hůlkových písmen – první písmeno ve jméně, předmětech, sluchová a zrková analýza, čtení jednoduchých slov a slovních spojení.
 - Sociální čtení:
 - poznávání zboží podle obalu, rozlišení např. potraviny, hračky, oblečení,
 - poznávání běžně užívaných symbolů (WC, umývárna)
 - poznávání dopravních symbolů
 - porozumění jednoduchým situacím-nákup, doprava.
- **Rozvíjení logického myšlení a paměti**
 - Osvojování základních časových vztahů (teď, předtím, potom, dnes, včera, zítra).
 - Orientace v čase (ráno, v poledne, večer, v noci ; snídaně, oběd, večeře).
 - Konkretizace (ovoce = jablko, hruška), zobecňování (jablko, hruška = ovoce)
 - Abstrakce: barva, počet.
 - Negace: je - není, bylo - nebylo, bude- nebude, chci - nechci, mám - nemám.
 - Příčinné souvislosti: proč ?
 - Rozlišování velikostí, tvarů, dvojic obrázků, skládání dějových obrázků.
 - Orientace na stránce, řádce, nácvik pohybu po řádce zleva doprava.
 - Čtení tiskacích/hůlkových písmen (vlastní jméno).
 - Nácvik čtení – globální metoda (jiné metody), říkanky, básničky, krátké texty.
 - Reprodukce krátkého textu, vyprávění (co jsme viděli, co jsme dělali, co jsme měli k obědu).
 - Pozorné sledování krátkého vyprávění, poslech hudby.
 - Rozvíjení volných vlastností, zejména vytrvalosti.
 - Vytváření a chápání kvantitativních vztahů (všechno, nic, mnoho, málo).
 - Vytvářet představy počtu - hmatem, zrakem, verbálně.
 - Posloupnost čísel, jejich porovnávání, přiřazování číslic.
- **Rozvíjení grafických schopností**
 - Pojem písmeno, první písmeno jména.
 - Snaha o psaní hůlkovým písmem.

- Rovnání písmen do řádků (písmena z plastické hmoty, z látky, z tvrdého papíru), slabik, slov.
- Tvarové prvky písmen tiskací/hůlkové abecedy
- Snaha o psaní číslic.
- **Rozvíjení komunikačních dovedností**
 - Pochopení a používání pojmů já - ty, můj - tvůj, mně - tobě.
 - Sdělení přání, potřeby.
 - Obohacování slovní zásoby, užívání nových slov.
 - Snaha o soustředěné naslouchání a porozumění slovům a jednoduchým větám, komentování dějové posloupnosti, seznamování se vztahy jevů a věcí.
 - Motivace k slovnímu projevu, snaha o pochopení významu 2-3 slovných vět.
 - Podpora mluvního projevu, navázání a udržení kontaktu, spontánních a jednoduchých tematických rozhovorů.

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Poznávací schopnosti

Žák by měl:

- pojmenovat části svého těla, případně na ně ukázat
- reagovat na oslovení jménem, znát své jméno
- znát členy své rodiny
- poznat své spolužáky i učitele, podle schopností je oslovovat jménem, krátce s nimi komunikovat
- vnímat různé podněty a přiměřeně na ně reagovat
- orientovat se ve vztazích k nejbližšímu prostředí, v denním časovém rozvrhu; vnímat prostor
- poznat a používat předměty denní potřeby, uplatňovat základní hygienické a sebeobslužné činnosti
- vnímat a uspokojovat základní životní potřeby, sdělit své pocity a upozornit na zdravotní potíže
- porozumět jednoduchým dějovým souvislostem, příčině a následku,
- řadit obrázky dle zadaných kritérií

Logického myšlení a paměť

Žák by měl

- koncentrovat se na určitou činnost
- rozlišovat velikost a tvary předmětu, dvojic obrázků
- zvládnout řazení dějových obrázků
- orientovat se na stránce, na řádku
- číst vybraná písmena, krátká slova, jednoduchá slovní spojení
- opakovat slova a krátké říkanky, reprodukovat krátký text, vyprávět podle obrázků
- přiřazovat číslice k počtu prvků

Grafické schopnosti

Žák by měl

- uchopit a podržet podaný předmět
- uchopit tužku, štětec nebo jiné psací náčiní
- nakreslit různé druhy čar
- poznat grafickou podobu vybraných písmen
- napsat několik vybraných tiskacích písmen a číslic
- poznat základní geometrické tvary

Komunikační dovednosti

Žák by měl

- reagovat na hlas a intonaci dospělé osoby
- snažit se o správné dýchání (nosem, do břišní dutiny)
- vyjádřit souhlas či nesouhlas – verbálně, neverbálně
- znát své jméno a reagovat na oslovení jménem
- znát jména nejbližších osob a spolužáků
- umět pozdravit, poděkovat – verbálně nebo gesty
- sdělit svá přání nebo potřeby – verbálním nebo nonverbálním způsobem
- využívat komunikační počítačové hry

10.4. ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Vzdělávací oblast je v 1. - 10. ročníku realizována prostřednictvím vyučovacích předmětů Smyslová výchova a Alternativní rehabilitační metody.

Smyslová výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Smyslová výchova pomáhá žákům poznávat své nejbližší okolí a orientovat se v něm. Žáci si osvojují vhodné chování a jednání, a navzájem si pomáhají a spolupracují. Rozvíjením smyslového vnímání, myšlení a řeči je podporována koncentrace pozornosti, prostorová, směrová a časová orientace a vytváření představ a pojmů.

Ve Smyslové výchově je procvičováno zrakové, sluchové, čichové a chuťové vnímání, hmatové vnímání, vizuomotorika a prostorová orientace. Prolíná všemi vzdělávacími obory a vyučovacím procesem.

Vzdělávání v předmětu Rozumová výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí zrakové vnímání
- rozvíjí sluchové vnímání
- rozvíjí hmatové vnímání
- rozvíjí prostorovou a směrovou orientaci
- rozvíjení čichové a chuťové vnímání

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku

1. úroveň

- **Rozvíjení zrakového vnímání**
 - Zjištění organických předpokladů, podle potřeby iniciovat odborné vyšetření zraku
 - Rozeznávání světla a tmy.
 - Vnímání prostoru binokulárně (oběma očima), monokulárně (jedním okem).
 - Rozvoj zrakové percepce - stimulace očního kontaktu, cvičení očních pohybů - sledování pohybujícího se předmětu a osob v blízkém okolí.
 - Cvičení zrakového soustředění na lesklé a barevné předměty.
 - Nasvětlování předmětů – fixace zraku.
 - Sebeopozorování v zrcadle, identifikace s fotografií.
 - Uchopování viděných předmětů a manipulace s nimi.
 - Poznávání osob ze svého blízkého okolí- rodina, spolužáci, učitelé
 - Poznávání reálných předmětů, jejich třídění, přiřazování k obrázkům.
- **Rozvíjení sluchového vnímání**
 - Zjištění organických předpokladů, v případě potřeby iniciovat odborné vyšetření sluchu.
 - Rozvoj sluchové percepce - otáčení se za zvukem s využitím zraku, později s jeho vyloučením.
 - Nácvik sluchového soustředění na zvuky - ozvučenou hračku, chrastítko, cinkání lžice o talíř, bubínek, zpěv, hudbu.
 - Nácvik sluchového soustředění a rozlišení zvuků související s denním životem, postupné odbourávání nejistoty, strachů.
 - Reagování na vlastní jméno, na oslovení, na zavolání.
 - Experimentování s jednoduchými hudebními nástroji.
 - Sluchově motorická cvičení, cvičení a hry, v nichž se uplatňuje spojení zvuků s pohybem.
 - Poslouchání hudby.
 - Poslouchání krátkých čtených pohádek při relaxaci.
- **Rozvíjení hmatového vnímání**
 - Rozvíjení hmatové percepce - dotyková terapie, stimulace konečků prstů, masáže prstů a dlaně.
 - Rozvíjení hmatového vnímání manipulací s předměty.
 - Nácvik úchopu a manipulace s předměty různé velikosti.
 - Hlazení jemných látek (samet, plyš, kožešina), navozování příjemných pocitů.
 - Mačkání a hnětení- práce s modelovací hmotou, hlínou, těstem.
 - Bazální stimulace (somatická – doteky; vibrační – vibrace hlasem, hudebními nástroji, masážními přístroji, masážími)
 - Míčkování.
- **Rozvíjení prostorové a směrové orientace**
 - vestibulární bazální stimulace (houpání v náručí, v dece, v houpačce, vnímání změny polohy vlastního těla)
 - pohyb v prostoru třídy, školy, blízkého okolí- postupné získávání schopnosti orientovat se tímto prostředím
- **Rozvíjení čichového a chuťového vnímání**
 - Aromaterapie dle indikací, oblíbené éterické oleje.
 - Poznávání vůní v uzavřeném i otevřeném prostoru.

- Sání (láhev, brčko), lízání (čokolády, medu, lízátka), kousání a žvýkání.
- Příjem potravy- rozlišení oblíbených druhů potravin.
- Poznávání chutí- sladké, slané, kyselé.

2. úroveň

- **Rozvíjení zrakového vnímání**
 - Skládání předmětů vedle sebe, na sebe, do krabice.
 - Vnímání velikosti, tvaru, polohy předmětů.
 - Poznávání ostatních dětí ve třídě/škole, učitelů.
 - Rozlišování: stojí, sedí, leží.
 - Poznávání a třídění dvou zřetelně odlišných předmětů (panenka, autíčko), obrázků.
 - Třídění materiálu - dvě výrazně odlišné komponenty
 - Třídění barev (vyhledávání předmětů stejné barvy).
 - Snaha o rozlišování dvou/více základních barev.
 - Denní časové úseky podle činností (obrázků, piktogramů).
- **Rozvíjení sluchového vnímání**
 - Poznávání a rozlišování zvuků s využitím zrakové podpory (zvonek, bubínek, mačkání papíru, klíče, atp.), určování původu a směru zvuku.
 - Reakce na své jméno, na oslovení, zavolání.
 - Poznávání podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí.
 - Napodobování různých zvuků.
 - Rozlišování zvuků na ulici (auto, sanitka, vlak, letadlo), hlasů zvířat.
 - Rozvíjení smyslu pro rytmus, rytmická cvičení.
 - Snaha o koncentraci pozornosti při poslechu.
- **Rozvíjení hmatového vnímání**
 - Hry s vodou (teplá, studená). Hry ve vodě (nabírání, přelévání)-hydroterapie.
 - Hry s bublinkami (chytání, vytváření pěny).
 - Třídění předmětů podle tvaru a velikosti, teploty.
 - Mačkání a hnětení- práce s modelovací hmotou, hlinou, těstem.
 - Základní sebeobslužné dovednosti
 - Bazální stimulace (somatická – doteky; vibrační – vibrace hlasem, hudebními nástroji, masážními přístroji, masážími)
 - Míčkování.
- **Rozvíjení prostorové a směrové orientace**
 - Orientace ve třídě: okna, dveře, stolek, lavice; ve škole: třída, šatna, jídelna, tělocvična.
 - Plnění jednoduchých příkazů: dej míč na stůl, pod stůl, polož panenku na židli, do vaničky, do kočárku apod. – umístování předmětů podle pokynů.
 - Rozlišovat nahoře – dole, před– za, vedle.
- **Rozvíjení čichového a chuťového vnímání**
 - Rozvoj čichové percepce - nádech nosem, výdech ústy, foukání.
 - Cvičení sání, sání brčkem z umělé hmoty.
 - Lízání medu, čokolády, lízátka.
 - Aromaterapie, oblíbené esenciální oleje,
 - Libé/nelibé vůně, poznávání vůně různého koření.

3. úroveň

- **Rozvíjení zrakového vnímání**
 - Řazení předmětů podle velikosti, rozlišování pojmů malý - velký, dlouhý - krátký.
 - Rozlišování tvarů zrakem: kulatý, hranatý.
 - Poznávání a třídění předmětů, diferenciační cvičení.
 - Třídění předmětů - tři komponenty nejprve velké a výrazně odlišné, postupně menší a méně odlišné (kaštiny, žaludy, šípky, hrách, fazole...).
 - Rozlišování plošných tvarů (kolečko, čtverec, trojúhelník).
 - Třídění obrázků podle obsahu: květiny, ovoce, zvířata...
 - Upevňování vizuomotorické koordinace. Napodobování různých pohybů předváděných učitelem.
 - Cvičení směrové orientace: nahoru - dolů, dopředu - dozadu, vlevo - vpravo, na začátku - na konci.
 - Skládání celků z částí (stavebnice).
 - Poznávání změn a rozdílů na skutečných předmětech i na obrázcích.
 - Postupné poznávání všech základních barev a jejich pojmenování.
 - Třídění předmětů podle barev.
 - Denní časové úseky podle činností (obrázků, piktogramů).

- **Rozvíjení sluchového vnímání**
 - Sluchová cvičení bez využití zraku (zvonek, telefon, cinkání lžičky v hrnečku, tleskání, klepání, pískání, atp.).
 - Rozlišování a určování původu, směru, délky a intenzity zvuku (tichý - hlasitý, zblízka - daleka, krátký - dlouhý).
 - Cvičení sluchové paměti; napodobování různých zvuků
 - Sluchově motorická cvičení.
 - Rozvíjení smyslu pro rytmus, rytmická cvičení.
- **Rozvíjení hmatového vnímání**
 - Rozlišování vlastností předmětů: teplé - studené, měkké - tvrdé, suché - mokré, hladké - drsné, ostré - tupé, kulaté - hranaté, těžké - lehké.
 - Poznávání předmětů hmatem s využitím a bez využití zraku.
 - Mačkání a hnětení- práce s modelovací hmotou, hlínou, těstem.
 - Intenzita a délka doteku při kontaktu s jinou osobou, zvířetem.
- **Rozvíjení prostorová a směrová orientace**
 - Orientace ve škole, v nejbližším okolí
 - Orientace v prostoru: nahoře, dole, vpředu, vzadu...
 - Směrová orientace, řazení předmětů zleva doprava.
 - Nad - pod: na začátku, na konci....
 - Na - ve - do: na stole, do stolu, ve stole, na skříni, ve skříni, do skříně....
 - Vpravo - vlevo, pravá a levá ruka.
 - Příroda v ročních obdobích.
 - Řazení, skládání a umísťování předmětů na určené místo podle pokynů
- **Rozvíjení čichového a chuťového vnímání**
 - Poznávání předmětů podle vůně.
 - Rozvoj chuťové percepce - správné kousání a polykání potravy.
 - Rozlišování chutí ovoce, potravin, nápojů.
 - Rozlišování a určování jednotlivých chuťových vlastností: sladký, hořký, slaný, kyselý, chutný, nechutný (dobrý - nedobrý).
 - Výcvik ochranné čichové funkce - poznávat nebezpečné látky, zkažené potraviny apod.
 - Rozlišování příjemných a nepříjemných vůní a pachů.

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Rozvíjení zrakového vnímání

Žák by měl

- uchopit předměty a manipulovat s nimi
- rozlišovat tvary a barvy předmětů
- poznat, řadit, skládat a třídit předměty podle velikosti, barevné a tvarové odlišnosti
- třídit obrázky, rozeznat reálné a vyobrazené předměty
- poznat osoby ze svého okolí a své spolužáky
- rozpoznat denní dobu, obrázku nebo piktogramu
- napodobit předvedené pohyby

Rozvíjení sluchového vnímání

Žák by měl

- reagovat na své jméno, na oslovení, na zavolání
- poznat, rozlišit a napodobit různé zvuky
- poznat podle hlasu osoby ze svého nejbližšího okolí
- poznat a rozlišit různé zvuky a hlasy zvířat podle zvukové nahrávky, v reálu
- rozlišit zvuky spojené s denním životem a přiměřeně na ně reagovat

Rozvíjení hmatového vnímání

Žák by měl

- zvládat základní sebeobslužné dovednosti
- poznat hmatem velikost, tvar a povrch předmětů
- třídit předměty na základě hmatu – podle velikosti a tvaru
- poznat známé předměty podle hmatu
- rozlišit hmatem základní fyzikální vlastnosti předmětů (tvrdost, teplotu)

Prostorová a směrová orientace

Žák by měl

- vnímat prostor, rozlišit směrovou orientaci ve známém prostoru
- orientovat se ve třídě, ve škole a svém nejbližším okolí
- rozlišovat vpravo – vlevo
- rozlišovat nahoře – dole, před– za, vedle
- řadit, skládat a umístit předměty na určené místo podle pokynu
- rozeznat roční období podle základních znaků

Rozvíjení čichového a chuťového vnímání

Žák by měl

- rozlišit jednotlivé chutě
- poznat předměty čichem podle vůně
- rozlišit vůně a pachy
- poznat zkažené potraviny

10.5. UMĚNÍ A KULTURA

Vzdělávací oblast je realizována v 1. - 10. ročníku prostřednictvím vyučovacích předmětů Hudební výchova a Výtvarná výchova.

Hudební výchova**Cílové zaměření vzdělávací oblasti**

Vyučovací předmět Hudební výchova přispívá ke rozvíjení osobnosti žáků, má kladný vliv na jejich chování a rozvíjí estetické citění prostřednictvím vlastní tvorby. Zařazování Hudební výchovy do výuky má rehabilitační a relaxační význam.

Vyučovací předmět Hudební výchova podporuje u žáků kladný vztah k hudbě. Při hudebních činnostech dochází k rozvíjení sluchu a motoriky žáků, zároveň je podporován i rozvoj komunikačních dovedností. Hudební činnosti pomáhají při relaxaci, uvolňování napětí, koncentraci pozornosti i při posilování vztahu mezi učitelem a žákem.

Hudební výchova probíhá v kmenové učebně, jako samostatný předmět i nedílná součást ostatních vyučovacích předmětů.

Vzdělávání v předmětu Hudební výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí schopnost nápodoby
- rozvíjí pozornost
- pomáhá překonávat nejistotu a obavy
- rozvíjí schopnost vyjadřovat své potřeby, pocity a nálady,
- rozvíjí schopnost uvědomovat si svou osobu,
- rozvíjí schopnost spolupracovat

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku1. úroveň

- poslech – říkadla, lidové písně, jednoduché krátké skladby určené dětem
- relaxační hudbou pomáhat odreagovat napětí, překonávat únavu, zlepšovat náladu
- manipulace se zvukovými hračkami a ozvučenými předměty, hudebními nástroji
- vnímání zvukových podnětů

2. úroveň

- rytmus – vnímání rytmu, rytmizace říkadel, hra na tělo, Orffův instrumentář
- hudebně pohybová činnost
- pohybové hry s říkadly a dětskými popěvkami, pohyb podle rytmického doprovodu, jednoduché tanečky a rytmická cvičení

3. úroveň

- dechová cvičení, intonační a melodická cvičení
- zpěv – jednoduché písně s hudebním doprovodem
- rozlišování zvuků jednotlivých nástrojů
- poslech skladeb různého charakteru

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Žák by měl:

- zvládat správné dýchání, snažit se o správnou intonaci a melodii
- rozlišovat zvuky hudebních nástrojů

- zvládat zpěv jednoduchých písní s doprovodem hudebního nástroje
- doprovodit sebe i spolužáky na jednoduché rytmické hudební nástroje
- zvládat jednoduchá rytmická cvičení a pohyb podle rytmického doprovodu
- soustředit se na poslech relaxační hudby a jednoduché krátké skladby

Výtvarná výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vyučovací předmět Výtvarná výchova rozvíjí osobnost žáků, má vliv na jejich chování, rozvíjí estetické cítění prostřednictvím vlastní tvorby. Má zejména rehabilitační a relaxační význam. Ve Výtvarné výchově dochází k rozvíjení tvořivosti, fantazie, emocionality a smyslového vnímání. Učitel žákům nabízí takové vhodné činnosti, ve kterých budou úspěšní. Výtvarná výchova probíhá v kmenové učebně s využitím dostupných kompenzačních pomůcek.

Vzdělávání v předmětu Hudební výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami
- umožňuje žákům osobitý projev - uplatnit fantazii a představivost
- vytváří u žáků potřebu projevovat pozitivní city
- s pomocí zvládnout jednoduché postupy, přípravu, ukončení
- rozvíjí schopnost přijmout nezdar, ochotu radovat se z drobností

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku

1. úroveň

- hra s prstovými barvami – roztírání dlaní, otisk ruky, prstu (uplatnění vlastního těla).
- hra s temperovou barvou - roztírání houbou, zapouštění do mokrého podkladu
- hnětení, modelování, válení, vykrajování- modelovací hmota, hlína, těsto
- hra s pískem- přesívání, nabírání, hrabání, bábovky
- lepení,
- trhání, stříhání
- tvoření z aktuálně dostupných přírodnin, landart
- obtisky na papíře, textilu,
- práce s voskem
- využití různých výtvarných technik
- vnímání prožitků z výtvarných činností – pozorování výtvorů

2. úroveň

- prostorová tvorba (papír, textilie, modelovací hmota, stavebnice)
- hnětení, modelování, válení, vykrajování- modelovací hmota, hlína, těsto
- základní postupy při práci s plochou, prostorem
- využití různorodých materiálů a jejich kombinace
- kresba a malba různými nástroji (prsty, ruka, houbička, štětec, pastely, křída, vosk, bramborová tiskátka, apod.)
- vnímání a rozlišování barev, tvarů
- vnímání prožitků z výtvarných činností – pozorování výtvorů

3. úroveň

- vyjádření vlastních vjemů, zkušeností, fantazijních představ, pocitů a emocí vybranými prostředky a postupy s pomocí učitele
- poznávání tvarů, barev a jejich odstínů; využití při výtvarných činnostech
- využití osvědčených i nových technik, materiálů, postupů
- vnímání prožitků z výtvarných činností- pozorování výtvorů, odlišností
- uplatňování vlastní fantazie a představivosti

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Žák by měl:

- zvládat základní dovednost pro vlastní tvorbu
- používat na elementární úrovni prostředky a postupy
- vnímat základní vztahy mezi barvami (barevné kontrasty) a tvary
- vyjádřit vlastní vjemy, představy a pocity
- uplatňovat vlastní fantazii a představivost při výtvarných činnostech.

10.6. ČLOVĚK A ZDRAVÍ

Vzdělávací oblast je realizována v 1. - 10. ročníku prostřednictvím vyučovacího předmětu Pohybová výchova.

Předmět Pohybová výchova je integrovaný předmět s prvky zdravotní a rehabilitační tělesné výchovy.

Pohybová výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vyučovací předmět Pohybová výchova je zaměřen na rozvíjení základních pohybových dovedností. Pohybová činnost přispívá k rozvoji osobnosti dítěte. Má kladný vliv na rozvoj pozornosti, řeči, vnímání a emocionality. Rozvíjí také žákovy rozumové schopnosti a zmírňuje důsledky mentálního postižení. U žáků se zdravotním oslabením jsou zařazovány prvky Zdravotní tělesné výchovy, dle individuálních fyzických, psychických a zdravotních možností, zdravotního stavu a postižení zaměřeno na správné držení těla a zvyšování tělesné zdatnosti. U žáků s těžkým mentálním postižením s výrazně omezenou hybností, jsou zařazovány prvky Rehabilitační tělesné výchovy. Obsah vyučovacího předmětu Pohybová výchova je vždy upravován vzhledem k míře a druhu zdravotního postižení. Vyučovací předmět Pohybová výchova je realizován v kmenové třídě, v tělocvičně, v přírodě, v bazénu.

Vzdělávání v předmětu Hudební výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami
- rozvíjí schopnost napodobovat různé předvedené pohyby a činnosti
- podporuje spontánní pohybovou aktivitu
- pomáhá řešit známé situace na základě nápodoby či opakování
- pomáhá překonávat pocity strachu
- pomáhá uvědomovat si svoji osobu prostřednictvím svého těla
- pomáhá zvládat nejjednodušší úkony sebeobsluhy
- pomáhá získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku

1. a 2. úroveň

- **stimulace v horizontální pozici, rozvoj hrubé motoriky:**
 - polohování s oporou; zvedání hlavy s výdrží; otáčení hlavy
 - uvolňování spastických částí těla, cviky na podložce, přetáčení trupu
 - ležení a otáčení se na vhodné podložce
 - ležení a plazení daným směrem, volně v prostoru, mezi překážkami
 - stimulace pohybu v prostoru a změny polohy
 - bazální stimulace
 - míčkování
- **nácvik vertikalizace, rozvoj hrubé motoriky:**
 - s využitím kompenzačních pomůcek
 - opora v loktech, zápěstí, ležení po čtyřech
 - stabilizace sedu, posilování zádových svalů, sezení s oporou, na židli
 - využívání speciální židle, stolu, manipulace u stolu
 - stoj s oporou, samostatný stoj, správné držení těla
 - chůze s oporou, nácvik několika samostatných kroků, samostatné chůze
 - chůze přes překážky, po schodech s oporou, bez opory
 - úkony zaměřené na stimulaci jednotlivých svalových skupin
 - pohybové činnosti v rytmu hudby
 - pohyb ve volné přírodě
- **vizuomotorika, jemná motorika:**
 - úchop a manipulace s předměty, s kinetickými a ozvučenými pomůckami
 - hry s míči (kutálení, kopání, hod na cíl, dolním/horním obloukem, chytání)
 - nácvik klíšového a špetkového úchopu
- **relaxace:**
 - činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění organismu
 - bazální stimulace
 - míčkování
 - dechová cvičení (nádech nosem, výdech ústy, dýchání do břicha)
 - masáže zad a končetin (zklidnění, prokrvení těla, prevence dekubitů)
 - reflexní masáže plosky nohou
 - zcitlivění dlaňové části ruky pro pozdější úchop
 - uvolňování kontraktur na končetinách

- cvičení s rehabilitačními míči,
- polohování ve vacích
- houpání
- **alternativní formy terapie:**
 - hydroterapie (plavání-adaptace na vodní prostředí, plavání s podporou)
 - dle možností školy, žáků (hippoterapie, canisterapie, solná jeskyně, ter. světlem, trampoterapie)

3. úroveň

- **rozvoj hrubé motoriky, pohybové koordinace:**
 - motivační a napodobivé hry (vzpažit, předpažit, připažit, upažit; předklon, záklon, úklony na obě strany; dřep, sed, klek, leh na zádech, na břiše; cviky vleže na zádech)
 - základní manipulace s míčem a drobným náčiním (házání, chytání a koulení míče; kutálení míče po zemi, kutálení v sedu rozkročmo; shazování kuželek míčem; házení míčem o zeď, o zem; házení do koše)
- **průpravné hry:**
 - chůze
 - rovné držení těla, koordinace pohybů při chůzi.
 - chůze po špičkách, po patách, po vnějších hranách nohou, pomalá a rychlá chůze, střídání tempa a směru.
 - chůze po schodech, na šikmé ploše, v nerovném terénu, chůze po laně, po čáře.
 - lezení
 - lezení vpřed libovolným způsobem, prolézání, přelézání.
 - lezení po kolenou, po břiše, po čtyřech.
 - lezení po lavičce.
 - prolézání tunelem.
 - skok
 - skok snožmo na místě, skok přes čáru.
 - poskoky snožmo po špičkách.
 - cvičení obratnosti
 - stoj na jedné noze s oporou, bez opory.
 - kolébka na zádech.
 - přetočení z lehu na zádech do lehu na břiše a zpět.
 - relaxace:
 - relaxační cvičení; prvky jógových cvičení
 - dechová cvičení
 - vnímání pocitů při cvičení
 - alternativní formy terapie, další aktivity:
 - plavání (adaptace, hry, různé pomůcky; splývání na zádech, břiše, základní plavecké dovednosti)
 - turistika a pobyt v přírodě – vycházky, pohyb v terénu
 - sezónní sporty

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Žák by měl:

- získat kladný vztah k motorickému cvičení a pohybovým aktivitám
- zvládat podle pokynu přípravu na pohybovou činnost
- reagovat na pokyny a povely k dané pohybové činnosti
- mít osvojeny základní pohybové činnosti, dovednosti a prostorovou orientaci podle individuálních předpokladů
- rozvíjet motoriku a koordinaci pohybů a poloh
- snažit se o samostatný pohyb
- zvládnout uvolnění a zklidnění organismu

10.7. ČLOVĚK A SVĚT PRÁCE

Vzdělávací oblast je realizována v 1. - 10. ročníku ve vzdělávacím oboru Pracovní výchova.

Pracovní výchova

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vyučovací předmět Pracovní výchova směřuje k získání základních pracovních dovedností a návyků. Rozvíjí motorické schopnosti a dovednosti, základní hygienické návyky a činnosti v oblasti sebeobsluhy. Současně přispívá k rozvoji komunikativních dovedností při verbalizaci prováděných činností.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu Pracovní výchova je členěn na tematické okruhy:

- Sebeobsluha
- Práce s drobným materiálem

- Práce montážní a demontážní
- Pěstitelské práce
- Práce v domácnosti

Ve všech tematických okruzích jsou žáci vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Obsah vyučovacího předmětu Pracovní výchova je vždy upravován vzhledem k míře a druhu zdravotního postižení. Většina činností je prováděna s trvalou pomocí pedagoga. Výuka je realizována v kmenové učebně, v cvičné kuchyni a v přírodě.

Vzdělávání v předmětu Pracovní výchova směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím že:

- rozvíjí u žáků schopnost spolupracovat s blízkými osobami
- rozvíjí schopnost porozumět jednoduchým pojmům, znakům a symbolům
- rozvíjí schopnost napodobovat převedené činnosti
- řešit známé situace na základě nápodoby či opakování
- orientovat se v okolním prostředí
- orientovat se v časovém režimu dne
- navazovat kontakt a adekvátně se dorozumívat s okolím
- spolupracovat se svými učiteli a spolužáky
- zvládat nejjednodušší úkony sebeobsluhy a základy osobní hygieny
- zvládat některé nejjednodušší činnosti s využitím nástrojů, nářadí - domácnost, dílna, zahrada

Vzdělávací obsah v jednotlivých úrovních v 1. – 10. ročníku

1. úroveň

- **Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)**
 - Nacvičování správného žvýkání a kousání potravy.
 - Pití z lahve, z hrnečku.
 - Vnímání přijímání potravy a vylučování.
 - Hygiena, spolupráce při hygieně (mytí rukou, dle individuálních možností použití nočníku, WC)
 - Dle možností žáků svlékání, oblékání, obouvání
 - Příprava učebních pomůcek, svačina/oběd na stůl
- **Práce s drobným materiálem**
 - manipulační činnosti s různými druhy materiálu (přírodniny, modelovací hmota, papír a karton, textil aj.)
 - užití jednoduchých technik zpracování vybraných materiálů (mačkání, trhání, stříhání, zpracovávání oběma rukama, lepení)
- **Práce montážní a demontážní**
 - Práce s pískem.
 - Ukládání kostek do krabic, stavění, bourání komínů z kostek, lego.
 - Jednoduché práce se stavebnicí, postav co chceš a umíš, nápodoba.

2. úroveň

- **Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)**
 - Nácvičení svlékání a oblékání oděvu.
 - Odkládání oděvů na věšák a obuvi na určené místo.
 - Nácvičení obouvání a přezouvání.
 - Rozepínání a zapínání knoflíků na velkém modelu, na vlastním oblečení.
 - Rozepínání zipů.
 - Udržování pořádku v osobních věcech.
 - Osobní hygiena, spolupráce při hygieně - mytí rukou, používání mýdla, ručníku.
 - Nácvičení používání nočníku, WC.
- **Práce s drobným materiálem**
 - Modelování
 - Tvarování kuliček, válečků, placek různých velikostí v dlaních.
 - Práce s různými plastickými materiály, hlinou.
 - Válení válečkem, vykrajování z placky.
 - Práce s papírem
 - Trhání papíru na malé kousky, sbírání, rovnání do misek, kelímků, krabiček.
 - Lepení papíru na vymezenou plochu.
 - Řetěz na stromček, přehýbání papíru, lepení natrhaných proužků.
 - Rolování papíru.
 - Stříhání papíru- čtverečky z proužků.
 - Práce s textilními materiály
 - Pozorování a rozlišování různých textilních materiálů, navozování příjemných pocitů manipulací s nimi.

- Nalepování látky (koláž).
- Práce s přírodními materiály
 - Sbírání a kaštanů, žaludů, jejich třídění, ukládání.
 - Sbírání přírodnin, jejich sušení ukládání.
 - Figurky z přírodnin (s pomocí učitele).
 - Navlékání listů.
 - Navlékání jeřabin.
 - Třídění semen fazole, čočky, kukuřice a ukládání do sáčků.
- **Práce montážní a demontážní**
 - Práce s dřevěnou stavebnicí.
 - Dům ze dvou kostek, most ze tří kostek, komín.
 - Práce s různými typy stavebnic.
 - Manipulace s jednoduchými předměty (šroubování, zatloukání tvarů do korkové desky).
 - Navlékání korálků na šňůrku.
- **Pěstitelské práce**
 - Pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích
 - Setí do misky, záhonku, zalévání.
 - Péče o pokojové květiny- zalévání.
- **Práce v domácnosti**
 - Stolování (příprava místa, úklid, chování, samostatnost při jídle, používání lžice/příboru)
 - Míchání, hnětení těsta, příprava jednoduché svačiny
 - Dodržování hygienických návyků.

3. úroveň

- **Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)**
 - Šněrování bot a pokus o vázání tkaniček na velkém modelu, vlastních botách.
 - Funkce a používání hygienických pomůcek.
 - Stolování a stravování (nácvik používání příboru, samostatnost, klid a čistota při stravování)
- **Práce s drobným materiálem**
 - Modelování
 - Tvarování kuliček, válečků, válení válečkem, vykrajování.
 - Práce s těstem – hnětení, válení, vykrajování.
 - Práce s hlinou
 - Práce s papírem
 - Trhání papíru na tenké proužky.
 - Stříhání pomocí terapeutických nůžek, pokus o samostatné stříhání.
 - Skládání papíru podle slovního návodu, nápodoba.
 - Práce s textilními materiály
 - Navíjení vlny na cívku, do klubka.
 - Navíjení provázku na cívku.
 - Překládání a stříhání látky.
 - Navlékání korálků jehlou s tupým hrotem.
 - Provlékačky obrázky, tvary.
 - Jednoduché tkaní.
 - Práce s česanou vlnou - plstění.
 - Práce s přírodními materiály
 - Lidové zvyky, tradice, řemesla (užití některých jednoduchých technik zpracování materiálů –výzdoba třídy)
 - Sběr léčivých bylin (poznávání, sušení, užití -vaření čaje)
 - Pozorování a rozlišování různých přírodních materiálů, navozování příjemných pocitů manipulací s nimi.
 - Práce s česanou vlnou - plstění.
- **Práce montážní a demontážní**
 - Konstruktivní hry (skládačky, puzzle, kostky)
 - Společenské hry s jednoduchými pravidly
- **Pěstitelské práce**
 - Pěstování a ošetřování nenáročných rostlin ve třídě
 - Poznávání a používání jednoduchých pomůcek a náčiní pro práci na zahradě
 - Dodržování základů hygieny a bezpečnosti práce
 - Setí obilí, hrachu, řeřichy, atp. (pozorování, zalévání)

- **Práce v domácnosti**
 - Drobné domácí práce pod stálým dohledem (mytí nádobí, prostírání a úklid stolu, pracovního místa)
 - Hra na obchod ve třídě; praktické využití při nakupování potravin v obchodě (s asistencí)
 - Společná příprava na vaření ve cvičné kuchyni (seznámení se surovinami, postupem práce, dodržování hygieny a bezpečnosti práce)
 - Pokus o přípravu jednoduchého pokrmu podle pokynů (s pomocí)
 - Stolování, prostírání stolu, chování při stolování, úklid

Očekávané výstupy na konci vzdělávání

Sebeobsluha (sebeobslužné činnosti)

Žák by měl:

- zvládnout základní hygienické návyky a sebeobslužné činnosti (oblékání, obouvání)
- dodržovat klid a čistotu při stravování
- umět používat příbor
- udržovat pořádek ve svých věcech a ve svém okolí

Práce s drobným materiálem

Žák by měl:

- zvládat základní manuální dovednosti při práci s jednoduchými materiály a pomůckami
- vytvářet jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracovat podle slovního návodu
- udržovat pracovní místo v čistotě

Práce s montážní a demontážní

Žák by měl:

- zvládat elementární dovednosti a činnosti při práci s jednoduchými stavebnicemi a konstruktivními hrami

Pěstelské práce

Žák by měl:

- provádět pozorování přírody v jednotlivých ročních obdobích
- pěstovat, ošetřovat a pečovat o nenáročnou pokojovou i užitkovou rostlinu
- používat podle druhu pěstelských činností správné pomůcky a náčiní
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti práce při práci na zahradě

Práce v domácnosti

Žák by měl:

- provádět drobné domácí práce – základní úklid, mytí nádobí, mytí podlahy
- prostřít stůl pro běžné stolování
- zvládnout nákup a uložení základních potravin
- připravit jednoduchý pokrm podle pokynů
- dodržovat zásady hygieny a bezpečnosti při práci v domácnosti

10.8. ALTERNATIVNÍ REHABILITAČNÍ METODY

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vyučovací předmět Alternativní rehabilitační metody je předmětem speciálně pedagogické péče (využití disponibilní dotace). Ve výuce využívá různé druhy terapií. Obsahová náplň je přizpůsobena individuálním schopnostem a potřebám žáků. Výuka je realizována v kmenové třídě, prostorách školy, dle potřeby mimo školu. Obsah učiva vychází z Rozumové, Smyslové výchovy, Pohybové výchovy.

Škola dle svých aktuálních možností a dle potřeb žáků realizuje tyto alternativní rehabilitační metody:

Bazální stimulace

Bazální stimulace je komunikační, interakční a vývoj podporující stimulační koncept, který se orientuje na všechny oblasti lidských potřeb. Koncept vychází z poznatků pedagogiky, fyziologie, anatomie, neurologie, vývojové psychologie a ošetřovatelství.

Základním principem konceptu je zprostředkovat člověku vjemy ze svého těla a stimulací vnímání organismu mu umožnit lépe vnímat okolní svět a následně s ním navázat komunikaci.

Bazální stimulace zprostředkovává žákům smyslovou zkušenost, umožňuje pohyb a navozuje komunikaci. Prostřednictvím somatických, vibračních a vestibulárních podnětů získávají pozitivní zkušenost s uvědomováním si vlastního těla a informace o poloze svého těla a pohybu v prostoru. Při všech těchto aktivitách dochází k úzké interakci mezi žákem a učitelem.

Míčkování

Míčková masáž patří mezi metody a programy, jejichž součástí jsou i různá cvičení zaměřená na vědomé uvolnění, harmonizaci dechu a zklidnění.

Je také naší snahou zmírnit psychické napětí žáků a podpořit jejich sebedůvěru ve své schopnosti. Děti si prostřednictvím této metody uvědomují nejen jednotlivé části těla, ale zároveň kontakt s míčkem je příjemným pohlazením, což vyvolává pocit klidu a jistoty. Dítě si prostřednictvím aktivních bodů hladí orgány ve svém těle a při pozitivní kladné motivaci získává pocit pohody a bezpečí, zdraví a tělesné síly.

K míčkování používáme molitanový míček velikosti tenisového. Nedílnou součástí míčkování je také poslech relaxační hudby, pomalé a příjemné, určené jen pro tuto činnost. Zároveň je důležitá čichová stimulace vhodnou aromaterapií.

Muzikoterapie

Muzikoterapie je terapeutický přístup, který využívá jak působení hudby (receptivní, pasivní muzikoterapie), tak i proces při vytváření hudby a zvuků (aktivní muzikoterapie).

Při aktivní muzikoterapii - společné tvorbě živé hudby dochází k propojení všech účastníků, k hlubokému prožitku z vlastního projevu, k intenzivnímu kontaktu se sebou samým, k možnosti získávání či znovuzískávání důvěry v oblasti mezilidských vztahů, atd. Dítě získává nové dovednosti, obohacuje svůj život o nové zkušenosti. Hra na hudební nástroje má pozitivní vliv na motorický rozvoj. Dětem se dostává potěšení ze hry. Hraní na nástroje samo o sobě rozvíjí sluchové vnímání, jemnou motoriku, koordinaci, cit pro rytmus, cit pro melodii, atd.

Pasivní (receptivní) muzikoterapie spočívá v poslechu živé hudby, přírodních zvuků, šumů, i ticha. Učitel je naladěný na dítě a vytváří hudební produkci, kterou dítě v klidné, relaxační poloze vnímá a prožívá.

Masáže a aromaterapie

Masáže dle zdravotního stavu a individuálních potřeb dětí, dle metodiky J. Hašplové. - Masáže dětí a kojenců.

Aromaterapie je kombinována s masážemi, využívána v rámci kmenové třídy, případně v k tomuto určené místnosti. Vůně z esenciálních olejů značně ovlivňuje mysl a city, smyslovými orgány je prostřednictvím vzruchů přiváděna do centra mozku a odtud elektrickými vzruchy do limbického systému, který formuje projevy instinktu, pudu sebezáchovy, projevy nálad, paměť a je také emocionálním centrem mozku.

Esenciální oleje využívané v aromaterapii jsou 100% éterické oleje. Mohou působit jako regulátory, stimulatory i sedativa, proto bude jejich využití konzultováno se zákonnými zástupci dítěte, budou aplikovány v bezpečné koncentraci, a přednostně dle volby dítěte.

Součástí aromaterapie budou aromamasáže, vždy dle individuálních potřeb dítěte, dle etických hledisek.

Hydroterapie

Terapie pobytem ve vodním prostředí, tato probíhá v bazénu za stálé přítomnosti pedagogických pracovníků.

První fáze: adaptace na vodní prostředí a budování důvěry v pedagoga, budování vzájemného vztahu a kvality komunikace s pedagogem, vnímání svého těla- nutnosti využívat určité svalové skupiny, dechová cvičení.

Druhá fáze: aktivní využití získaných dovedností – dechových, nervosvalové koordinace- k hrám ve vodě.

Třetí fáze: kombinace herních aktivit s nácvikem základních plaveckých dovedností dle indiv. Možností dítěte- splývání na zádech, na břiše, lovení pomůcek pod vodou, odrazy, využití plaveckých pomůcek (destička, nidle).

Canisterapie

Terapie – léčba pomocí psa, probíhá v prostorách školy nebo v jejím blízkém okolí, vždy za přítomnosti canisterapeuta a pedagoga.

Jejím cílem je vzbudit nebo oživit zájem o dění kolem dítěte, aktivní podpora dítěte při vzdělávání a výchově, rehabilitace – pohyb, polohování, relaxace, rozvíjení všech složek osobnosti dítěte.

Hippoterapie

Léčba pomocí koně, probíhá v prostorách zařízení, které poskytuje danou službu, vždy za přítomnosti terapeuta a pedagoga. Terapeutický program je nastaven dle individuálních možností a potřeb žáků.